

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ ΚΑΙ
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ
ΒΙΒΛΙΟΥ ΣΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ.»**

**«ILLUSTRATED KIDS BOOK AND NURSERY
SCHOOL: CREATION OF ELECTRONIC BOOK IN
SCHOOL. »**

ΧΑΜΠΕΡΗ ΙΩΑΝΝΑ

2804

ΕΠΟΠΤΗΣ: ΚΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΣ.

Β' ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΤΗΣ: ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ.

ΦΛΩΡΙΝΑ ΜΑΙΟΣ 2017

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	4
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	5
ΛΕΞΕΙΣ- ΚΛΕΙΔΙΑ.....	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
I. ΟΡΙΣΜΟΙ.....	9
I.1 Παιδική λογοτεχνία.....	9
I.2 Θεματολογία παιδικής λογοτεχνίας.....	10
I.3 Είδη της σύγχρονης ελληνικής παιδικής λογοτεχνίας- εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο.....	12
I.4 Εικονογραφημένο -Παιδικό Βιβλίο.....	13
II) ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΥ-ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.....	15
II.1 Θεματολογία.....	15
II.2 Βασικοί παράγοντες εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου.....	15
II.3 Κώδικες Εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου.....	18
III) ΧΡΗΣΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΥ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ- ΣΤΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ.....	22
III.1 British Council.....	22
III.2 Σχέση εκπαιδευτικού και εικονογραφημένου βιβλίου.....	23
III.3 Ενδεικτικός τρόπος ανάγνωσης εικονογραφημένου βιβλίου στο Νηπιαγωγείο.....	23
IV) ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ «ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ» ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΕΝΤΙΟΥΤΟ.....	25
IV.1 Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του ηλεκτρονικού βιβλίου.....	27
IV.2 Προτάσεις.....	28
I) ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΥ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ..	31
I.1 Τρόποι ανάγνωσης βιβλίου online.....	31
I.2 Amazon-Kindle.....	32
I.3 Portable Document Format-PDF.....	33
I.4 Ιστορική Αναδρομή του PDF.....	33
II) ΔΙΑΣΙΚΑΣΙΑ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΥ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.....	36
II.1 Πλεονεκτήματα μετατροπής.....	36
II.2 Μειονεκτήματα Μετατροπής.....	38

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ- ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	39
ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	40
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	41
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	42

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ:

Κατά την διάρκεια της συγγραφής της παρακάτω εργασίας, μου δόθηκε η δυνατότητα να μελετήσω έναν νέο ερευνητικό κόσμο, να επικεντρωθώ σε ένα σύγχρονο θέμα που αφορά σε μεγάλο βαθμό την μελλοντική επαγγελματική μου κατάρτιση αλλά και να γνωρίσω καλύτερα τις δυνατότητες και τις αντοχές, που δεν γνώριζα ότι είχα.

Για το λόγο αυτό θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για την ψυχολογική στήριξη που μου πρόσφεραν σε όλη την διάρκεια της εργασίας ,τον Κύριο Κωτόπουλο που ήταν ο επόπτης της πτυχιακής μου εργασίας και τον Κύριο Φωτόπουλο, τον β' βαθμολογητή για την πολύτιμη συνεργασία τους.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ:

Η εργασία πραγματεύεται την αξία του παιδικού βιβλίου και συγκεκριμένα του εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου στην νηπιακή ηλικία. Αρχικά, δίνεται έμφαση στο ευρύ φάσμα της παιδικής λογοτεχνίας, την θεματολογία της και τα είδη που υπάρχουν στην σύγχρονη Ελληνική Βιβλιογραφία. Στη συνέχεια, ορίζεται το εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο, τα θέματα και οι κώδικες του κάθε εικονογραφημένου βιβλίου με σκοπό ο αναγνώστης να κατανοήσει εις βάθος τον δυνατό ρόλο που παίζει η εικόνα στη πλοκή, καθώς είναι ελάχιστη η αφήγηση και τον κύριο λόγο έχουν μόνο οι ζωγραφιές, τα σχέδια και τα χρώματα. Επιπροσθέτως, στο δεύτερο μέρος της εργασίας, μετατρέπεται ένα παιδικό εικονογραφημένο βιβλίο σε ηλεκτρονική μορφή με σκοπό να αναδειχθεί ακόμα περισσότερο η δυναμική του σχεδίου και του χρώματος αλλά και να δοθεί έμφαση στην σημαντική συμβολή του ηλεκτρονικού υπολογιστή τόσο στην εκπαίδευση όσο και στην εκπόνηση του καθημερινού μαθήματος, καθώς τα παιδιά όχι μόνο εξοικειώνονται στον τομέα της Πληροφορικής αλλά τους παρέχεται η δυνατότητα να ενδιαφερθούν περισσότερο με το μάθημα που θα είναι σε κάποιο βαθμό πιο παραστατικό και βιωματικό.

SUMMARY:

This paper work deals with the value of the children's book and in particular the illustrated children's book in infancy. At first, emphasis is placed on the wide range of children's literature, its subject matter and the kinds that exist in the Modern Greek Bibliography. Next, the illustrated children's book, the themes and the codes of each illustrated book, is designed to make the reader understand in depth the role that the image plays in the plot, as little is the narrative and the main reason is only the paintings, designs and colors. In addition, in the second part of the work, a children's illustrated book is transformed into an electronic format in order to further highlight the dynamics of the design and the color, as well as to emphasize the important contribution of the computer both in education and in the preparation of the daily lesson, Since children are not only familiar with IT but they are given the opportunity to be more interested in the lesson that will be somewhat more documentary and experiential.

ΛΕΞΕΙΣ-ΚΛΕΙΔΙΑ:

- Εικονογραφημένο Παιδικό Βιβλίο.
- Ηλεκτρονικό εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο.
- Δημιουργία βιβλίου pdf

ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ.

Α' ΜΕΡΟΣ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Η νηπιακή ηλικία αποτελεί το πιο αθώο κομμάτι στη ζωή του ανθρώπου. Όλα είναι πιο χαρούμενα, πιο ευχάριστα, πιο ξεκούραστα. Στο καθημερινό πρόγραμμα των περισσότερων νηπίων παγκοσμίως, βασικό ρόλο έχει το παιχνίδι. Ατελείωτες ώρες παιχνιδιού με φίλους και αγαπημένους ήρωες που είτε το παιδί, έχει γνωρίσει μέσα από την τηλεόραση, τα τελευταία εξήντα χρόνια, είτε από τον καταπληκτικό κόσμο που του ανοίγεται μπροστά του κάθε φορά που αποφασίζει να διαβάσει ένα παραμύθι. Μια ιστορία με αρχή, μέση και τέλος, που θέτει τον ήρωα του εκάστοτε βιβλίου σε μια δικιά του εποχή, σε έναν δικό του κόσμο, σε μια δικιά του πλοκή με βασικό στόχο να συνεπάρει τον αποδέκτη στην δική του πραγματικότητα.

Το παιδικό βιβλίο αποτελεί εδώ και αιώνες, ένα σύμβολο δύναμης και ψυχαγωγίας, που έχει βασικό του σκοπό την άμεση διασκέδαση αλλά και την επιμόρφωση των παιδιών μέσα από τα μηνύματα που εκφράζει και την διαπαιδαγώγηση τους με ήθη και έθιμα, κοινωνικές αξίες αλλά και αξίες ζωής. Αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι στη ζωή του παιδιού από την βρεφική κιόλας ηλικία, όπου το παιδί αρχικά προσπαθεί να ξεφυλλίσει μόνο του τις σελίδες ενός βιβλίου και έπειτα σταδιακά να παρατηρεί τις εικόνες, τα έντονα χρώματα, τα σχήματα και τις φιγούρες των ηρώων του ώστε από την νηπιακή ηλικία να είναι ικανό να κατανοεί πλήρως την ιστορία κάθε παιδικού βιβλίου.

Κύριος σκοπός της εργασίας, είναι η διερεύνηση του παιδικού βιβλίου και συγκεκριμένα του εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου, η συμβολή τους στην εκπαίδευση αλλά και η προσπάθεια να συνδυαστεί το κλασσικό βιβλίο με την καλπάζουσα τεχνολογική ανάπτυξη, που θα έχει ως αποτέλεσμα την διαδραστική και βιωματική μάθηση καθώς ο συνδυασμός αυτός, αποφέρει περισσότερη διασκέδαση στη διάρκεια του μαθήματος στα παιδιά νηπιακής ηλικίας αλλά και γνώση.

Στόχος της εργασίας, είναι ο αναγνώστης να ενημερωθεί για το τι είναι το παιδικό βιβλίο και τι το εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο, από ποια μέρη αποτελείται, τι το κάνει τόσο ξεχωριστό και φυσικά το πόσο συμβάλει στην εκπαίδευση των νηπίων η ανάγνωση ενός εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου σε ηλεκτρονική μορφή.

Η εργασία δομείται ως εξής :στο πρώτο μέρος της εργασίας ,παρουσιάζονται εκτενώς ο ορισμός της παιδικής λογοτεχνίας, των ειδών της παιδικής λογοτεχνίας, της θεματολογίας της, του παιδικού και εικονογραφημένου βιβλίου, τα βασικά χαρακτηριστικά τους, οι παράγοντες και οι κώδικες τους αλλά και φυσικά γίνεται λόγος για την κύρια συμβολή του εικονογραφημένου βιβλίου στην εκπαίδευση καθώς

υπάρχει τόσο ενδεικτική δραστηριότητα για την ανάγνωση του εικονογραφημένου βιβλίου καθώς και πληροφορίες από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτου για την σωστή εκπαίδευση των παιδιών μέσα από το ηλεκτρονικό βιβλίο, τα οφέλη και τα μειονεκτήματα.

Στο δεύτερο μέρος της εργασίας, πραγματοποιείται η μετατροπή του εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου «Καλώς τον κύριο ΚΟΚ», ένα από τα βιβλία που χρησιμοποίησα στην πρακτική μου άσκηση με θέμα την Κυκλοφοριακή αγωγή, σε ηλεκτρονική μορφή. Φυσικά, γίνεται λόγος για τους τρόπους ανάγνωσης που υπάρχουν στο διαδίκτυο αλλά και για το τι ακριβώς είναι το γνωστό σε όλους PDF αλλά και ποια είναι τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του ηλεκτρονικού εικονογραφημένου βιβλίου, πάνω στο συγκεκριμένο βιβλίο, κατά την διάρκεια της διδασκαλίας του.

Τέλος, πραγματοποιείται ανάλυση της μετατροπής μέσω συμπερασμάτων, μια σύντομη συζήτηση και η βιβλιογραφία που χρησιμοποίησα για την συγγραφή της εργασίας αλλά και το παράρτημα.

I. ΟΡΙΣΜΟΙ.

1.1 Παιδική λογοτεχνία.

Η Παιδική Λογοτεχνία είναι το σύνολο των αισθητικά δικαιωμένων κειμένων που είναι σε θέση να συμβάλλουν στην ψυχαγωγία των παιδιών και στην πνευματική τους καλλιέργεια, δηλαδή στην ανάπτυξη της ικανότητας για αντίληψη της ομορφιάς, στην ωρίμαση της προσωπικότητας και στη διαμόρφωση ελεύθερης συνείδησης. Άλλωστε, η Παιδική Λογοτεχνία περιλαμβάνει α) κείμενα πρωτότυπης παραγωγής, β) Κριτικά κείμενα, τα οποία εντάσσονται στον ευρύτερο χώρο της θεωρίας της λογοτεχνίας και της Κριτικής και γ) εργασίες, οι οποίες προσεγγίζουν την πρωτότυπη παραγωγή της Παιδικής Λογοτεχνίας κατά τρόπο ερμηνευτικό και διδακτικό.

Ως ιδιαίτερος κλάδος της λογοτεχνίας γνωρίζει σημαντική ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια σε παγκόσμια κλίμακα είτε ως πρωτότυπη παραγωγή είτε ως μελέτη της παραγωγής αυτής. Ο όρος αναπόφευκτα οδηγεί σε διχοτόμηση της λογοτεχνίας. Έτσι, τα δυο σκέλη της από τη μια φαίνονται αυτόνομα: Παιδική Λογοτεχνία ή καλύτερα Λογοτεχνία για παιδιά, όπως θα ήταν προτιμότερο να ονομάζεται, και Λογοτεχνία για ενήλικες. (J.Papadatos, 2012-2013)

Από την άλλη όμως φαίνεται ότι οι δύο αυτοί τομείς βρίσκονται σε διαρκή επικοινωνία και στενή σχέση, γιατί πρώτον και η Λογοτεχνία για παιδιά διαβάζεται από ενήλικους, οι οποίοι συχνά λειτουργούν ως λογοκριτές και ανάλογα επιτρέπουν ή απαγορεύουν στα παιδιά ένα συγκεκριμένο ανάγνωσμα. Δεύτερον, η μια τροφοδοτεί την άλλη, ώστε να διαπιστώνεται μια σχέση αμοιβαιότητας, εφόσον κείμενα γραμμένα για παιδιά είναι δυνατόν να μεταμορφωθούν σε κείμενα για ενήλικους και το αντίστροφο, κείμενα για ενήλικους να διασκευαστούν σε κείμενα για παιδιά.

Στο βιβλίο «Σημεία παιδικότητας στα παιδικά βιβλία» (Signs of Childness in Children's Books), ο P. Hollindale προσπαθεί να επαναπροσδιορίσει το αντικείμενο της Παιδικής Λογοτεχνίας, ξεκινώντας από την παραδοχή ότι εμείς, ως ενήλικοι, αναπόφευκτα αφήνουμε να εισχωρήσουν στη συζήτηση για τα βιβλία των παιδιών και τα βιώματα (αναγνωστικά και άλλα) της ενήλικης ζωής μας.

Το βασικό λοιπόν ερώτημα που τον απασχολεί είναι κατά πόσο τα πραγματικά βιώματα και οι πραγματικές εμπειρίες των παιδιών αποτελούν το υλικό των παιδικών βιβλίων. Ή, ανάποδα, κατά πόσο τα παιδικά βιβλία αποτελούν μια εικόνα που οι ενήλικοι αναπαράγουν για τα παιδιά, χωρίς εν τέλει να λαμβάνουν υπόψη τους, τους ίδιους τους ενδιαφερόμενους.

Η βασική έννοια που εισάγει ο Hollindale είναι η έννοια της «παιδικότητας» (Childness). Διαφοροποιεί ριζικά την άποψή του και για το παιδί, αλλά και για το είδος της Λογοτεχνίας που απευθύνεται στο παιδί και στο οποίο συμπλέκονται και αλληλοκαθορίζονται οι τρεις παράμετροι: παιδί, ενήλικος και βιβλίο.

Παιδικότητα είναι το να είναι κανείς παιδί –δυναμικό, με φαντασία, να πειραματίζεται, να αλληλοεπιδρά, να είναι ευμετακίνητο. Η παιδικότητα λοιπόν κάθε

άλλο παρά σημαίνει την ηλικιακή φάση της προετοιμασίας του παιδιού ώστε να ενηλικιωθεί.

Η αξία της δεν συνίσταται σε όλο αυτό το σύνολο των γνώσεων που μαζεύει το παιδί ώστε να γίνει κάποτε ενήλικος, αλλά συνίσταται κυρίως σ' αυτά ακριβώς τα βιώματα που τα ίδια τα παιδιά αποκομίζουν από αυτή τη φάση της ζωής τους, σημαίνει την αυτονομία των βιωμάτων αυτών σε σχέση με κάθε άλλη ηλικιακή φάση. Για το παιδί αυτό που έχει σημασία είναι ότι έχει στο παρόν την εμπειρία να είναι παιδί, ότι κατασκευάζει τον εαυτό του ως παιδί και ότι έχει επίγνωση αυτής της παροντικής του κατάστασης.

Η παιδικότητα λοιπόν, για τα παιδιά, είναι όλα αυτά που βιώνουν. Η παιδικότητα όμως της Παιδικής Λογοτεχνίας δεν καθορίζεται μόνο από την «παιδικότητα» των παιδιών, αλλά και από την «παιδικότητα» των ενηλίκων, με άλλα λόγια από την αντίληψη των ενηλίκων για την παιδικότητα. Έτσι, υποστηρίζει ο Hollindale, για το παιδί η παιδικότητα συνίσταται από την αναπτυξιακή έννοια του εαυτού, έννοια που προκύπτει όμως και από τις εικόνες περί παιδικής ηλικίας που βλέπει γύρω του. (J.Papadatos, 2012-2013)

Ο Hollindale υποστηρίζει ότι οι προσδοκίες των ενηλίκων, τα πρότυπα συμπεριφοράς, η προτίμηση ή, αντίθετα, απαξίωση για αυτά, τα ταμπού, οι επιδιωκόμενοι στόχοι, όλα αυτά που εισχωρούν φανερά ή ανεπαισθήτως στις σχέσεις ενηλίκων/κοινωνίας- παιδιών επηρεάζουν και την επίγνωση που έχουν τα παιδιά για την παιδική ηλικία που βιώνουν. Για τους ενηλίκους, από την άλλη, η παιδικότητα δεν έχει σχέση με το παρόν, η παιδικότητα είναι αναμνήσεις, αλλά χωρίς άλλο έχουν επίγνωση της συνέχειας μεταξύ του παιδικού τους εαυτού και του ενήλικου, καθώς και της συμπεριφοράς τους που αλλάζει με βάση το τι είναι συμβατό με κάθε συγκεκριμένη ηλικιακή φάση και ποια είναι τα πρότυπα συμπεριφοράς, τα ιδανικά και οι προσδοκίες που μπορεί να ωφελήσουν τα παιδιά ως παιδιά.

Για το παιδί, η παιδικότητα είναι γνώση και παραδοχή ότι είναι παιδί, ενώ για τον ενήλικο ότι δεν είναι. Το κράμα προσωπικών και πολιτισμικών στάσεων δομείται μέσα σε ένα κείμενο παιδικής λογοτεχνίας και το γίνεσθαι της παιδικής λογοτεχνίας βρίσκεται ακριβώς στη χημεία της συνάντησης ενός παιδιού με το κείμενο αυτό.

Έτσι, για το Hollindale, η «παιδικότητα» ενός κειμένου μπορεί να επηρεάσει, να αλλάξει την «παιδικότητα» του παιδιού και αντιστρόφως.

1.2 Θεματολογία παιδικής λογοτεχνίας.

Η παιδική λογοτεχνία, κυρίως η ελληνική, (J.Papadatos, 2012-2013) κατά την τελευταία 35ετία, από την πλευρά της θεματολογίας και με βάση το καθοριστικό θέμα κάθε βιβλίου και με κέντρο το παιδί-ήρωα, τη δράση του και με πλαίσιο την καθημερινότητά του αλλά και τα θεμελιώδη κοινωνικά και οικουμενικά ζητήματα,

είναι δυνατόν να παρουσιαστεί, σε τρεις μεγάλους ομόκεντρους κύκλους οι οποίοι παρουσιάζουν σχέσεις αμφιδρομίας και αλληλοσυσχέτισης.

Στον εσωτερικό κύκλο των διαπροσωπικών σχέσεων και των ατομικών προβλημάτων, παρουσιάζονται θέματα που αφορούν τη γέννηση, το θάνατο, το εργαζόμενο παιδί, τις σχέσεις γονιών παιδιών, το διαζύγιο, την υιοθεσία, την ορφάνια, τις καθημερινές ασχολίες και σχέσεις των παιδιών, το ερωτικό στοιχείο, τα παιδιά με ειδικές ανάγκες, την τρίτη ηλικία.

Στο μεσαίο κύκλο, του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος παρουσιάζονται προβλήματα που σχετίζονται με τα ναρκωτικά, το ρατσισμό, τη βία και την τρομοκρατία, τη μετανάστευση, την προσφυγιά, την αρχαιολογία, την αρχαιοκαπηλία και τα γενικότερα ιστορικά γεγονότα.

Τέλος, ο εξωτερικός κύκλος περιέχει γενικότερα ανθρωπιστικά και οικουμενικά θέματα όπως αυτά της ειρήνης, της οικολογίας, της επιστήμης, της τεχνολογικής εξέλιξης, της αποδοχής της διαφορετικότητας.

Στον εσωτερικό κύκλο, ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι σχέσεις του παιδιού-πρωταγωνιστή με τα μέλη της οικογένειάς του, με τους συνομηλίκους του, η δράση του στο σχολείο, η εμπλοκή του με μεταφυσικές καταστάσεις. Το παιδί εμφανίζεται σε μεγαλύτερο βαθμό από ποτέ ως το κέντρο των προβλημάτων κι η δράση του είναι δυναμική κι ουσιαστική και σύμφυτη με την εποχή μας. Η παρουσία του σε σχέση και με προηγούμενες εποχές αποκτά ένα άλλο περιεχόμενο κι είναι σύμφωνη με τις ανάγκες και τα προβλήματα που δημιουργούνται στο σχολείο ή στην οικογένεια. Θέματα όπως η τρίτη ηλικία, ο θάνατος, το ερωτικό στοιχείο εμφανίζονται τα τελευταία χρόνια στην παιδική λογοτεχνία.

Στο μεσαίο κύκλο με σημαντικά ατομικά προβλήματα που έχουν όμως διαστάσεις κοινωνικές, το παιδί βρίσκεται εν πολλοίς ανάμεσα σε πρωτόγνωρες καταστάσεις. Επιφυλάσσονται σε αυτό ρόλοι πρωταγωνιστικοί, ενεργητικοί. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν εκείνα τα βιβλία που έχουν ως θέματά τους τη σύγχρονη κοινωνική εικονογραφία που συνδέεται άμεσα με το παιδί και τον περίγυρό του. Θέματα όπως η προσφυγιά και η μετανάστευση, εμφανίζουν τα τελευταία χρόνια ποιοτικές εξελικτικές τάσεις.

Επίσης θέματα όπως η αρχαιολογία συνδεδεμένη με την αρχαιοκαπηλία επιφυλάσσει στο παιδί ρόλους περισσότερο ουσιαστικούς φέρνοντάς αντιμέτωπο με σύγχρονα προβλήματα που σχετίζονται με την πολιτιστική κληρονομιά.

Τέλος, στον εξωτερικό κύκλο όπου τα προβλήματα είναι οικουμενικά, επιφυλάσσονται στο παιδί ρόλοι περισσότερο σύνθετοι και ενεργητικοί. Το παιδί δρα και ως μέλος μιας ευρύτερης κοινότητας που ενδιαφέρεται για τα παγκόσμια προβλήματα πάντα σε σύνδεση με τα ατομικά και τα ευρύτερα κοινωνικά προβλήματα της περιοχής του. Στο συγκεκριμένο κύκλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα βιβλία εκείνα που αναφέρονται στα περιβαλλοντικά προβλήματα, αλλά και σε

ζητήματα επιστημονικής φαντασίας που απασχολούν τον άνθρωπο και την αγωνία του να υπερβεί τον εαυτό του.

Επίσης τα βιβλία με θέματα «Μαγείας - Φαντασίας και Συμβόλων» ,μια κατηγορία στην οποία εντάσσεται και η σειρά της J.K. Rowling με ήρωα το Χάρι Πότερ, η οποία ώθησε μια ολόκληρη βιομηχανία έκδοσης παρόμοιων βιβλίων.

Τελικά σε όλους τους κύκλους ενδιαφέρον θα έχουν εκείνα τα ερευνητικά δεδομένα που θα αναδείξουν αφενός τη σχέση φαντασίας και πραγματικότητας, τα επίπεδα του ρεαλισμού και αφετέρου τη δράση και την αυτονομία του παιδιού στο πλαίσιο των κοινωνικών θεσμών αλλά και των σχέσεων του παιδιού με τα άλλα άτομα.

Ακόμη ενδιαφέρον θα έχει για την έρευνα η ανίχνευση των στάσεων και των αντιλήψεων των διάφορων κοινωνικών θεσμών απέναντι στο παιδί. Επίσης από λογοτεχνικής πλευράς ενδιαφέρον έχει και ο εμφιλοχωρών διδακτισμός ιδίως σε πολλές παραμυθικές ιστορίες αλλά και σε μυθιστορήματα. Ένας διδακτισμός που πολλές φορές συνδέεται με μεγάλο ποσοστό γνωστικών στοιχείων και βέβαια με την ιδεολογία των συγκεκριμένων θεματικών επιπέδων. (J.Papadatos, 2012-2013)

1.3 Είδη της σύγχρονης ελληνικής παιδικής λογοτεχνίας- εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο.

Η σύγχρονη εικονογράφηση των παιδικών βιβλίων στη χώρα μας έχει να παρουσιάσει αξιοπρόσεχτα δείγματα. Η εικονογράφηση εκτείνεται από τις ρεαλιστικές αποδόσεις (κυρίως σε βιβλία ιστορικού, φυσιολατρικού και οικολογικού περιεχομένου) περνάει μέσα από τις εμπρεσιονιστικές και εξπρεσιονιστικές αποτυπώσεις (βιβλία κυρίως παραμυθικές ιστορίες για μικρές ηλικίες) και φτάνει ως τις υπερρεαλιστικές μετουσιώσεις.

Εικονογράφοι σαν τη Β. Ψαράκη, τον Ν. Ανδρικόπουλο, τον Β. Παπατσαρούχα σε ορισμένα βιβλία που εικονογραφούν δεν αποτυπώνουν μόνο την πραγματικότητα μέσα από τα «κύρια» σημεία των κειμένων, αλλά την ερμηνεύουν και της δίνουν προεκτάσεις.

Τα μεταπολιτευτικά χρόνια ορισμένοι συγγραφείς (Β. Δ. Αναγνωστόπουλος, Δ. Γιάκος, Α. Δελώνης, Χ. Σακελλαρίου, Ν. Κοντράρου) έκαναν μια σημαντική αρχή, θέτοντας μια βάση ώστε αργότερα η παιδική λογοτεχνία με τη θεσμοθέτησή της ως μαθήματος στα Πανεπιστήμια να μελετηθεί διεξοδικότερα και στο επίπεδο της κριτικής και της θεωρίας από πανεπιστημιακούς με κριτικές και θεωρητικές αναφορές και αποτυπώσεις.

Πάντως στην ελληνική πραγματικότητα υπάρχουν ελάχιστα τέτοια δείγματα εικονοβιβλίων (picture books), βιβλίων δηλαδή των οποίων οι εικόνες τους

συμπληρώνουν τον κειμενικό λόγο είτε και τον ανατρέπουν. (J.Papadatos, 2012-2013)

1.4 Εικονογραφημένο -Παιδικό Βιβλίο.

Το εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο ανήκει στον ευρύτερο χώρο του παιδικού βιβλίου και αποτελεί μια κατηγορία η οποία διαθέτει τη δική της δυναμική και τη δική της αυτοτέλεια, ως αποτέλεσμα ιδιαίτερων χαρακτηριστικών που το διέπουν. (Τσιλιμένη, 2017)

Διερευνώντας την εξέλιξή του, ιδιαίτερα όπως αυτό διαμορφώθηκε την τελευταία εικοσαετία, διαπιστώνουμε τη σημαντική θέση που κατέχει ανάμεσα στα άλλα είδη παιδικού βιβλίου. Η θέση αυτή και ο ρόλος του, ως πρώτη αναγνωστική εμπειρία του παιδιού, ενισχύουν την έρευνα και τον προβληματισμό γύρω από θέματα που το αφορούν. Στην εξέλιξή του διήλθε πολλά στάδια τα οποία σχετίζονται με τους εκάστοτε στόχους της αγωγής και τη θέση της φαντασίας στην εκπαίδευση.

Στο διάστημα της εικοσαετίας που πέρασε, καταγράφονται νέες θεωρήσεις που αφορούν το εικονογραφημένο βιβλίο σε παγκόσμιο επίπεδο, οι οποίες ασχολούνται με ζητήματα όπως η σχέση της εικόνας με το κείμενο, η τεχνοτροπία, η αφηγηματική αυτονομία της εικονογράφησης, ο ρόλος της σε σχέση με την αναπαράσταση της ορατής πραγματικότητας, η νεωτερικότητα σε μορφή και περιεχόμενο κ.α.

Ένα ζήτημα που αναδεικνύει τις νέες προοπτικές και διαστάσεις της εικονογράφησης και το οποίο θα αποτελέσει σημείο ευρύτερης διερεύνησης, τοποθετήσεων και συζητήσεων, είναι αυτό το οποίο αφορά τη σχέση της εικόνας με το κείμενο. Ο διαχωρισμός σε ερμηνευτική και αφηγηματική εικονογράφηση, εκφράζει απόψεις βάση των οποίων η εικόνα άλλοτε επεκτείνει εννοιολογικά το κείμενο, άλλοτε απλά αποδίδει τις λέξεις του κειμένου ή και ανατρέπει τα λεγόμενα του κειμένου

Σχετικά με τον προσδιορισμό του όρου σημειώνεται μια δυσχέρεια για να αποδοθεί ένας ορισμός που να παρουσιάζει με πληρότητα το είδος, καθώς αυτό εμπεριέχει πλήθος βιβλίων με ετερόκλητα στοιχεία που ανήκουν σε διαφορετικές υποκατηγορίες (λογοτεχνικά και μη λογοτεχνικά είδη βιβλίων).

Αρχικά το στοιχείο που λαμβάνονταν υπόψη για τον εννοιολογικό προσδιορισμό ήταν η αναλογία εικόνας και κειμένου. Οι έρευνες έδειξαν ότι αυτό που καθορίζει το εικονογραφημένο δεν είναι η ποσότητα αλλά η λειτουργικότητα της εικόνας μέσα στο κείμενο. Η συζήτηση για την ορολογία απασχολεί διεθνώς τους ερευνητές καθώς μένουν ακόμη πολλά ζητήματα ανοιχτά και υπό συζήτηση.

Στην Ελλάδα χρησιμοποιείται ο ίδιος όρος και για το illustrated book (υπερέχει το κείμενο, η ιστορία εξελίσσεται μέσα στις λέξεις) και για το picture book (το τελικό προϊόν είναι συνεργασία εικόνας και κειμένου γιατί κανένα από μόνο του δεν

αποδίδει την αληθινή εκδοχή). Τα όρια μεταξύ των δυο αυτών κατηγοριών δεν είναι διακριτά. (Τσιλιμένη, 2017)

Σε μια προσπάθεια απόδοσης ενός ορισμού για λόγους πρακτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη τους μέχρι σήμερα ορισμούς άλλων μελετών στην επιχειρούμε τον εξής προσδιορισμό: Το εικονογραφημένο βιβλίο είναι μια ειδική κατηγορία βιβλίου λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του(ενδοκειμενικών και εξωκειμενικών).

Με άλλα λόγια, το εικονοβιβλίο έχει τη λογική ότι η εικονική αφήγηση δεν πρέπει κατ' ανάγκη να ακολουθεί πιστά τον κειμενικό λόγο, σε αντίθεση με το βιβλίο με εικόνες που συνήθως επεξηγεί και ενισχύει αυτό που λέει το κείμενο ή απλώς αρκείται στο να το διακοσμήι. Το εικονοβιβλίο βλέπει το βιβλίο με εικόνες ως όλο, στο οποίο επιδιώκεται μια διπλή αφήγηση, μια κειμενική και μια εικονική, η σχέση των οποίων είναι ότι η μια αναπτύσσει την άλλη, πολύ συχνά όμως κατά τρόπο που το νόημα της μιας να συγκρούεται και να αναιρεί ή, έστω, απλώς να διαφέρει από το νόημα της άλλης

Συνήθως πρόκειται για μια αφήγηση ιστορίας που γίνεται κατανοητή με τον συνδυασμό εικονογραφικού και κειμενικού σώματος. Απευθύνεται κυρίως σε παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας. (Τσιλιμένη, 2017)

II) ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΥ- ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

II.1 Θεματολογία.

Τα βασικά χαρακτηριστικά του εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου είναι τέσσερα. (Τσιλιμένη, 2017)

Πρώτο είναι η θεματολογία, η οποία στηρίζεται κατά κύριο λόγο στην οικογένεια, την προσωπική ζωή του παιδιού, σε κοινωνικά ζητήματα (όπως φιλία, ειρήνη, συνύπαρξη, αποδοχή του άλλου), και σε θέματα του περιβάλλοντος.

Δεύτερο βασικό χαρακτηριστικό είναι η πολυτροπικότητα, δηλαδή το κείμενο που χρησιμοποιεί συνδυασμούς σημειωτικών τρόπων για την μετάδοση μηνυμάτων, (Οικονόμου) η διακειμενικότητα, δηλαδή το πλέγμα των σχέσεων που υπάρχουν σε πολλά και διαφορετικά κείμενα, (Φωτιάδου, 2013) και τέλος η ανατροπή, δηλαδή η απρόσμενη αλλαγή. Η αξία και η σπουδαιότητά της σχετίζεται όχι μόνο με την απόκτηση αναγνωστικής εμπειρίας από την πλευρά του αναγνώστη, αλλά με την ανάπτυξη της κριτικής ικανότητά του μέσω της κατασκευής/ανακατασκευής νοημάτων, συνειρμών κ.λπ. Ιδιαίτερα συχνή είναι η τεχνική της μεταμυθοπλασίας με την μορφή της ανατροπής. Στο πλαίσιο αυτό ανατρέπονται στερεότυπα ιδεολογικής φύσης.

Τρίτο χαρακτηριστικό είναι οι ήρωες – χαρακτήρες. Οι οποίοι είναι είτε παιδιά της ηλικίας που απευθύνεται το βιβλίο, είτε κάποιο ζώο, αντικείμενο ή ακόμα και φανταστικές υπάρξεις.

Τελευταίο και βασικό χαρακτηριστικό ενός εικονογραφημένου βιβλίου είναι ο αφηγητής. Οφείλει να είναι ομοδιηγητικός, ετεροδιηγητικός αλλά και να υπάρχει μια πολλαπλή εστίαση.

II.2 Βασικοί παράγοντες εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου.

Η ανάγνωση βιβλίου με εικόνες γίνεται με διαφορετικό τρόπο από την ανάγνωση βιβλίου που έχει μόνο λέξεις, γιατί οι εικόνες μεταφέρουν διαφορετικό είδος πληροφοριών από τις λέξεις.

Κατά την ανάγνωση λοιπόν ενός εικονογραφημένου βιβλίου σημασία έχει τόσο η αισθητική του ποιότητα όσο και η γνώση που μας δίνει για την καλύτερη και πληρέστερη κατανόηση της ιστορίας. Στην εικονογράφιση ενός βιβλίου για μικρές ηλικίες παιδιών πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη κάποιοι παράγοντες: (J.Papadatos, 2012-2013)

Αρχικά, η αισθητική ποιότητα των εικόνων δηλαδή η καθαρότητα σύλληψης, η ζυγισμένη σύνθεση, το καλό σχέδιο και η υποβλητικότητα του χρώματος είναι απαραίτητα στοιχεία ενός άρτιου εικαστικού αποτελέσματος. Ο ερασιτεχνισμός, η άποψη ότι τα φωτεινά και έντονα χρώματα μόνο είναι κατάλληλα για παιδιά, η ζωγραφική εντυπωσιασμού ή η παραπλήσια των διαφημίσεων καλό θα είναι να αποφεύγονται στο καλό βιβλίο για παιδιά.

Επίσης, το ύφος της εικονογράφησης πρέπει να συμφωνεί με το πνεύμα του κειμένου. Ο Παπαδάτος υποστηρίζει ότι η σχέση ανάμεσα στο κείμενο και την εικόνα είναι ιδιαίτερα στενή και γι' αυτό συχνά λογοτέχνης και εικονογράφος είναι το ίδιο πρόσωπο. Πρέπει και δια των εικόνων να υποβάλλεται το ιδιαίτερο κλίμα της ιστορίας που αφηγείται το βιβλίο. Το βασικό στοιχείο του ύφους του εικονογράφου είναι η ατμόσφαιρα που δημιουργεί, η οποία στήνεται με το χρώμα, τις γραμμές και τα σχήματα, τη χρήση φωτός-σκιάς. Η χρήση των χρωμάτων και οι διαβαθμίσεις τους υποβάλλουν ανάλογα συναισθήματα.

Σημαντικός παράγοντας είναι εξίσου και η ισορροπία κειμένου και εικόνας. Κείμενο και εικόνες συνεργάζονται στη διήγηση της ιστορίας μεταφέροντας το καθένα τη δική του εκδοχή για το θέμα. Ενώ χρονικά συνήθως προηγείται ο συγγραφέας του εικονογράφου, αξιολογικά είναι εξίσου συνυπεύθυνοι για το τελικό αποτέλεσμα. Σε καμία περίπτωση οι εικόνες δεν οφείλουν να επικαλύπτουν το κείμενο, αντίθετα οφείλουν να προάγουν την υπόθεση και να την εμπλουτίζουν με νέα στοιχεία και να προσθέτουν τη δική τους αισθητική οπτική.

Τέταρτος παράγοντας είναι η θέση της εικόνας στη σελίδα. Η εικόνα οφείλει να είναι κοντά στο τμήμα του κειμένου που αναφέρεται. Αυτό βοηθά πολύ την ανάγνωση βιβλίων κυρίως από παιδιά προσχολικής ηλικίας. Πολλές φορές η τοποθέτηση της εικόνας μέσα στο κείμενο μπορεί να δυσχεράνει την ανάγνωσή του, καθώς το παιδί μπλέκεται σε χρώματα και σχέδια, ενώ υπάρχουν και περιπτώσεις που η διάχυση της εικόνας μέσα στο κείμενο αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του ύφους του βιβλίου, όπως π.χ. στα βιβλία του Κυριτσόπουλου.

Εξίσου σημαντικός και καταλυτικός παράγοντας των εικονογραφημένων βιβλίων είναι οι χαρακτήρες της ιστορίας, οι οποίοι πρέπει να είναι χαρακτηριστικοί και αναγνωρίσιμοι, σύμφωνοι με τις περιγραφές του κειμένου, μοναδικοί και να μην συγχέονται με τα πρόσωπα άλλων ιστοριών. Ακόμη και όταν ο εικονογράφος δεν συνηθίζει τις πολλές λεπτομέρειες, καλό θα είναι να διατηρεί κάποια μόνιμα εικονικά χαρακτηριστικά που καθιστούν τον ήρωα σε κάθε εικόνα αναγνωρίσιμο.

Τον έκτο παράγοντα αποτελούν οι εικόνες καθώς οφείλουν να ανταποκρίνονται στις δυνατότητες των παιδιών ανάλογα με τις γνωστικές τους ικανότητες. Άποψη κυρίως των παιδαγωγών είναι ότι ο εικονογράφος πρέπει να γνωρίζει ποια στοιχεία ή ποιες λεπτομέρειες να συμπεριλάβει στα σχέδιά του ώστε να γίνουν αντιληπτά από το παιδί και συνεπώς να είναι σε θέση αυτό να τα απολαύσει. Γενικά, η εικονογράφηση που απευθύνεται σε νήπια και σε παιδιά πρώτης σχολικής ηλικίας, κατά την άποψή

τους, καλό θα είναι να είναι απλή, ρεαλιστική και με σταδιακά αυξανόμενη δυσκολία. Τα βιβλία για μικρά παιδιά συνήθως ή είναι πολύ μικρά ή πολύ μεγάλα σε μέγεθος. Προσοχή χρειάζεται η χρήση της εικόνας και σε βιβλία για μεγαλύτερα παιδιά. Επειδή έχουν την τάση να απορρίπτουν βιβλία με εικόνες, η εικονογράφηση πρέπει να είναι διακριτική και να στοχεύει στη σύλληψη της ατμόσφαιρας του βιβλίου. Όμως, ειδικά για θέματα που τα παιδιά στερούνται βασικών γνώσεων, π.χ. για ξένους λαούς και τον πολιτισμό τους, η εικονογράφηση βοηθά στην καλύτερη πληροφόρηση του παιδιού.

Έβδομος παράγοντας είναι ο σεβασμός στις ζωγραφικές συμβάσεις. Ο εικονογράφος για να γίνει αντιληπτός πρέπει να σεβαστεί τις διάφορες συμβάσεις απεικόνισης της πραγματικότητας που ποικίλλουν ανάλογα με την εποχή και τον τόπο.

Φυσικά η αποφυγή στερεότυπων και ζωγραφικών κλισέ είναι θεμελιώδης παράγοντας στην εικονογράφηση ενός παιδικού βιβλίου καθώς εκτός από την αποφυγή σεξιστικών, φυλετικών κ.λπ. στερεοτύπων από το συγγραφέα, πρέπει και ο εικονογράφος να έχει μια ανάλογη θέαση των πραγμάτων. Χωρίς να καταργεί την πραγματικότητα, σέβεται την πολυμορφία της αφήνοντας όμως περιθώρια στην ανάπτυξη της φαντασίας του παιδιού.

Ένατος παράγοντας αποτελεί το βιβλίο με εικόνες να μπορεί, όπως και το λογοτεχνικό κείμενο, να εξάπτει το ενδιαφέρον του αναγνώστη μέσα από την δυσκολία του, να είναι δηλαδή ανοιχτό σε ποικίλες «αναγνώσεις». Η διακειμενικότητα υπάρχει και εδώ και μπορεί ο παρατηρητής της εικόνας να ανακαλύψει χαρακτήρες ή άλλου είδους λεπτομέρειες που τους έχει ξαναδεί αλλού. Για παράδειγμα, στο βιβλίο του Maurice Sendak, *In the night kitchen* (Στη νυχτερινή κουζίνα), ο ένας κεντρικός (απεικονισμένος εις τριπλούν) χαρακτήρας είναι αντίγραφο του περίφημου Χοντρού του ασπρόμαυρου κινηματογράφου.

Εξίσου σημαντική είναι και η οπτική γωνία από την οποία κάποιος παρατηρεί την εξέλιξη, διαμέσου των εικόνων, της ιστορίας είναι επίσης εμφανής. Εάν ο παρατηρητής είναι ανάμεσα στα πρόσωπα που βιώνουν την ιστορία ή όχι, αυτό μπορεί να απεικονίζεται. Μία πολύ συνήθης σύμβαση για να αναγνωρίσουμε ότι η εικονική αφήγηση γίνεται από κάποιον που ανήκει στον «κόσμο» της ιστορίας είναι όταν η εικόνα φέρει πλαίσιο· αυτό σημαίνει ότι τα γεγονότα περιγράφονται από μέσα.

Επιπροσθέτως, η σχέση μεγέθους των εικονικών χαρακτήρων, η προοπτική, το πάχος των γραμμών κ.ά. αποτελούν ένα σύνολο συμβάσεων που ισχύουν στα βιβλία με εικόνες και όσο ανακαλύπτουμε τα παραπάνω και τις σχέσεις τους, τόσο πληρέστερα κατανοούμε την ιστορία.

Τελευταίος και καταλυτικός παράγοντας της διαδικασίας εικονογράφησης ενός βιβλίου δίνεται στην πρώτη και στην τελευταία σελίδα. Το εμπροσθόφυλλο και το οπισθόφυλλο οφείλουν να είναι πρωτίστως καλοσχεδιασμένα και ενδεικτικά του περιεχομένου, καθώς πρώτα με αυτά θα κάνει ο μελλοντικός αναγνώστης τη γνωριμία του με το συγκεκριμένο βιβλίο.

Παλαιότερα υποστηριζόταν η άποψη, κυρίως από παιδαγωγούς, ότι το είδος της εικονογράφησης που προτιμούν τα παιδιά είναι η ρεαλιστική, γιατί αποδίδει με περισσότερη σαφήνεια τον κόσμο και έτσι αυτός γίνεται καλύτερα κατανοητός. Σήμερα η άποψη αυτή δεν είναι αποδεκτή και οι εικονογράφοι παιδικών βιβλίων έχουν μια πληθώρα στιλιστικών προτιμήσεων.

Η εικόνα, όπως άλλωστε και το κείμενο, δεν αποτελεί για το σημερινό δημιουργό μόνο μέσο κατανόησης, αλλά επίσης μέσο αφύπνισης του ενδιαφέροντος, μέσο πρόκλησης ερεθισμάτων για μια πιο παρατηρητική ανάγνωσή της ή ακόμη και τρόπος για να παίζει ο εικονογράφος και μαζί του και ο αναγνώστης. (J.Papadatos, 2012-2013)

II.3Κώδικες Εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου.

Το κοινό στοιχείο όλων των ατόμων, ανεξάρητος στον κόσμο αυτό, είναι ότι από πολύ μικρή ηλικία όλοι μάθαμε μια γλώσσα., ένα δυνατό βοήθημα ώστε να μπορούμε να επικοινωνούμε και να εκφραζόμαστε ελεύθερα. Η κάθε γλώσσα αποτελεί έναν ξεχωριστό κώδικα επικοινωνίας για κάθε ομάδα ατόμων, για κάθε χώρα, για κάθε πολιτισμό.

Εκτός λοιπόν από τους ανθρώπους, κώδικα επικοινωνίας διαθέτει και το κάθε βιβλίο που επιλέγουμε να διαβάσουμε. Πιο συγκεκριμένα, το εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο , αποτελείται από επτά κώδικες : το χρώμα, τη γραμμή, την οπτική γωνία, το πλαίσιο, το μέγεθος, την τοποθέτηση και τα σύμβολα.

Αρχικά, το χρώμα που επιλέγει ο εικονογράφος για το βιβλίο του, σηματοδοτεί και ένα συναίσθημα. Αναλόγως δηλαδή την χροιά που θα επιλέξει, τον τόνο και την ένταση του χρώματος, στέλνει και το κατάλληλο ερέθισμα.

Οι παρακάτω πίνακες αποτελούν ενδείξεις των μηνυμάτων που υπάρχει σε κάθε επιλογή χρώματος. (Δρ.Πανάου, 2009)

- Κόκκινο = ζεστασιά, ένταση, πάθος, θυμό, αγάπη, απαγόρευση
- Μπλε = μελαγχολία, ηρεμία, τρυφερότητα
- Κίτρινο = ευτυχία, χαρά
- Πράσινο = ανάπτυξη, γονιμότητα, φυσική αφθονία
- Καφέ = ασφάλεια, στοργή
- Γκριζο = ερημιά, έλλειψη έντασης κι ενδιαφέροντος, αποστασιοποίηση, μελαγχολία
- σχετικά χρώματα = ηρεμία
- ασύμφωνα χρώματα = αρνητική ενέργεια ή ενθουσιασμό

- Τεχνικές υπερίσχυση ή απουσία κάποιου χρώματος, αποχρώσεις, αντιθέσεις, συνδυασμοί χρωμάτων

Μηνύματα υπάρχουν και στον τόνο γραφής (δηλαδή ο βαθμός σχετικού σκοταδιού ή φωτεινότητας, όπως όταν μιλάμε για ανοικτό κόκκινο ή σκούρο κόκκινο)

- σκοτεινοί τόνοι = δυναμικότητα, φόβος, κακία, μελαγχολία, φιλικότητα, φιλοξενία
- Τεχνικές αντιπαραβολή με φωτεινότερες περιοχές

Μηνύματα στην ένταση (δηλαδή η σχετική ένταση των χρωμάτων, όπως όταν μιλάμε για ζοηρό κόκκινο και ξεβαμμένο κόκκινο).

- έντονα χρώματα = προκλητικότητα, ελκυστικότητα, ενδιαφέρον, ενέργεια, κίνδυνος, χαρά, αισιοδοξία
- μουντά χρώματα = κακία, άσχημη ψυχολογική κατάσταση
- Τεχνικές = ένταση χρώματος που ταιριάζει ή έρχεται σε αντίθεση με την ένταση της αφήγησης.

Δεύτερον η γραμμή σε ένα βιβλίο αποτελεί μέρος του κώδικα, δηλαδή η κατεύθυνση, η συνέχεια και το είδος της γραμμής. Πιο συγκεκριμένα:

Κατεύθυνση :

- επίπεδες, οριζόντιες γραμμές = ηρεμία και γαλήνη
- κάθετες γραμμές = επαναστατικότητα, ενεργητικότητα, πνευματικότητα
- διαγώνιες γραμμές = ένταση, δυναμική, προσμονή κινητικότητας.

Συνέχεια :

- αβέβαιες ασυνεχείς γραμμές = ανασφάλεια, ευαισθησία, επιπολαιότητα, αστάθεια
- χοντρές συνεχόμενες γραμμές = δύναμη, αυτοπεποίθηση, υπευθυνότητα, σταθερότητα

Είδος :

- καμπύλες = φιλικότητα, μαλακότητα, υποχωρητικότητα.
- τεθλασμένες = εχθρότητα, κίνδυνος, αναστάτωση

Η οπτική γωνία αποτελεί και αυτή μέρος του κώδικα.

- από πάνω (the bird's eye - οπτική γωνία του πουλιού) = θέαση «αφ' υψηλού», υπεροχή αυτού που βλέπει σε σχέση με αυτό που απεικονίζεται, αδυναμία των απεικονιζόμενων
- από κάτω (the worm's eye - οπτική γωνία σκουληκιού) = οι απεικονιζόμενοι φαίνονται δυνατοί και τεράστιοι σε αντίθεση με αυτόν που τους βλέπει

- από πολύ κοντινή απόσταση (γκροπλάν) = εστίαση σε κάποια λεπτομέρεια, άμεση επικοινωνία συναισθήματος, δραματικότερη αφήγηση.

Το πλαίσιο.

Πλαίσια γύρω από εικόνες :

- παρουσία πλαισίου = συγυρισμένες, μη ενεργητικές εικόνες, έμφαση στη διακόσμηση και όχι στους χαρακτήρες ή στη δράση, απόσταση και αντικειμενικότητα
- απουσία πλαισίου = εικόνες που επικεντρώνονται στη δράση και τη συγκίνηση

Συμβολικά πλαίσια :

- τετραγωνισμένα και έντονα = περιορισμός, καταπίεση
- σε ελεύθερη γραμμή = ενεργητικότητα χαρακτήρες
- εκτός πλαισίων = ελευθερία, δυναμικότητα, επαναστατικότητα

Αντικείμενα-πλαίσια μέσα στην εικόνα :

- στη σελ. τίτλου = πύλες, πόρτες, αγίδες, αυλαίες κτλ. που προσκαλούν τους θεατές να μπουν σε έναν άλλο, διαφορετικό κόσμο
- τεχνικές καδραρίσματος = εστίαση του ενδιαφέροντος ή δημιουργία απόστασης.

Το μέγεθος.

- μέγεθος χαρακτήρων σε σχέση με υπόβαθρο = υπονοεί τις σχέσεις μεταξύ χαρακτήρων και περιβάλλοντος
- μέγεθος χαρακτήρα = ρόλο στην πλοκή, κοινωνική θέση, σχέση με άλλους χαρακτήρες, ψυχολογική κατάσταση
- αλλαγές στο μέγεθος = γενικότερες αλλαγές στη ζωή ενός χαρακτήρα.

Η τοποθέτηση.

- το κέντρο της εικόνας = η θέση ενός αντικειμένου προσελκύει την προσοχή μας ανάλογα με το πόσο κοντά ή μακριά από το κέντρο της εικόνας βρίσκεται
- πάνω ή κάτω = ένα αντικείμενο του ίδιου μεγέθους έχει περισσότερο βάρος όταν βρίσκεται στο πάνω παρά στο κάτω μισό μιας εικόνας
- "καμπύλη της ματιάς" = θεωρούμε ότι τα αντικείμενα που αναπαριστούνται μπροστά κι αριστερά είναι πιο κοντά σε μας, αλλά και έχουν τη μεγαλύτερη σημασία για μας
- μετακίνηση = η μετακίνηση ενός πρωταγωνιστή προς τα δεξιά μπορεί να δείχνει ότι ο πρωταγωνιστής βρίσκεται σε κάποιου είδους δύσκολη θέση ή στο τέλος, ηρεμία και ξεκούραση

- σχετική θέση αντικειμένων = η θέση των αντικειμένων σε σχέση με άλλα αντικείμενα έχει επιπτώσεις στον τρόπο που τα αντιλαμβανόμαστε.

Σύμβολα :

- εικόνες-σύμβολα = ενεργοποιούν πολιτισμικές υποθέσεις και προηγούμενες αναγνωστικές εμπειρίες για να μεταφέρουν αφηγηματικό νόημα

Η αλφαβήτα του εικονογραφημένου βιβλίου δε σταματά εδώ. Συνεχίζεται μέχρι το «ω» κι ακόμα πιο πέρα.

Ενδεικτικά, κάποια άλλα σημαντικά σημεία που χρήζουν περαιτέρω προσοχής περιλαμβάνουν τα εξής: ρυθμός, απεικόνιση χρόνου, ομοιότητα, συμμετρία, εικονογραφικό στιλ, εικόνα κειμένου, εξώφυλλο, οπισθόφυλλο, εσώφυλλο, ποιότητα χαρτιού, υλικά που χρησιμοποιούνται, μέσο, σχήμα βιβλίου, μέγεθος βιβλίου κτλ

III) ΧΡΗΣΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΥ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ- ΣΤΑ ΝΗΣΙΑΓΩΓΕΙΑ.

III.1 British Council.

Το Βρετανικό Συμβούλιο (British Council) είναι μια διεθνής εκπαιδευτική οργάνωση που ειδικεύεται σε θέματα κουλτούρας και παροχής εκπαιδευτικών ευκαιριών για όλα τα παιδιά παγκοσμίως. Στόχος τους είναι να μεταδώσουν τα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα ώστε να γεννηθούν «ανοιχτές» κοινωνίες με αποτέλεσμα να δίνονται ευκαιρίες στα νέα παιδιά για εκπαιδευτική γνώση και δομημένη μάθηση. (Ellis, 2014)

Σύμφωνα με το άρθρο του Gail Ellis, ο οποίος αποτελεί εκπαιδευτικός σύμβουλος στο British Council στο Παρίσι, αναφέρεται στον λόγο τον οποίο το εικονογραφημένο βιβλίο βοηθάει στην παιδική ηλικία ώστε τα παιδιά να μάθουν πιο εύκολα την μητρική τους γλώσσα (στο άρθρο αναφέρονται τα Αγγλικά).

Πιο συγκεκριμένα, ο Ellis θεωρεί ότι το εικονογραφημένο βιβλίο είναι μια ιδανική πηγή μάθησης καθώς τα παιδιά από πολύ μικρή ηλικία λατρεύουν να ακούν ιστορίες. Τα παραμύθια παρουσιάζονται σε μια οικεία και προσιτή γλώσσα για τα παιδιά άρα τα βοηθάει να συνδυάσουν την εικόνα με τον ήχο για να τους αποτυπωθεί πιο εύκολα η κάθε ιστορία και το μήνυμα που θέλει να περάσει στα ίδια τα παιδιά.

Επίσης, ένα βιβλίο αποτελεί πάντα συνδεδετικό κρίκο κατά την διάρκεια του μαθήματος, καθώς ο εκπαιδευτικός μπορεί να εισάγει ότι θέμα και ότι δραστηριότητα θέλει με αφορμή ένα ,και μόνο παιδικό βιβλίο, μια μικρή ιστορία, παρακινώντας με αυτόν τον τρόπο τα παιδιά να εξασκήσουν την φαντασία τους αλλά και να έρθουν σε επαφή με όλα τα συναισθήματά τους, όπως την χαρά την λύπη τον ενθουσιασμό ,(κ.α.) συναισθήματα δηλαδή χρήσιμα για την κοινωνική και συναισθηματική τους ανάπτυξη. Εξίσου σημαντική είναι και η συμβολή του εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου στην ενδυνάμωση της σχέσης των παιδιών με την λογοτεχνία. (Ellis, 2014)

Ο Ellis, θεωρεί αξιοσημείωτη τόσο την επιλογή του βιβλίου όσο και την προετοιμασία της διδασκαλίας καθώς η σωστή διαχείριση θα καθοδηγήσει το μάθημα και την γνώση στο επιθυμητό αποτέλεσμα.

Για το λόγο αυτό, πραγματεύεται ότι ο εκπαιδευτικός οφείλει να είναι προετοιμασμένος από πριν , να έχει διαβάσει πολλές φορές μόνος του το βιβλίο ώστε να ξέρει τα σημεία που θα θέλει να δώσει έμφαση, τότε να θέσει κάποιο σχόλιο .είτε να θέσει κάποιες ερωτήσεις αλλά κυρίως να μπορέσει να «κατακτήσει» την γνώση πρώτα ο ίδιος και έπειτα οι μαθητές του. Επίσης καλό θα ήταν να προετοιμαστεί σωστά και στον τόνο της φωνής καθώς χρειάζεται τα παιδιά να μπορέσουν να συνδυάσουν την εικόνα με τον ήχο, δηλαδή την τέχνη με την γλώσσα. (Ellis, 2014).

III.2 Σχέση εκπαιδευτικού και εικονογραφημένου βιβλίου.

Το εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο συμβάλει σε μεγάλο βαθμό στην εκπαίδευση και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας στα νηπιαγωγεία. Σε κάθε ημερήσιο πρόγραμμα, είτε στο ελεύθερο παιχνίδι είτε στις οργανωμένες δραστηριότητες της τάξης, δίνεται η δυνατότητα στα νήπια να έρθουν σε επαφή μαζί του, να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους, να αναπτύξουν την δημιουργικότητά τους και να «ταξιδέψουν» στον νέο κόσμο που ανοίγεται μπροστά τους.

Φυσικά, πέρα από το βιβλίο, σημαντικό παράγοντα στην όλη διαδικασία ανάγνωσης-μάθησης, παίζει και ο εκπαιδευτικός. Είναι εκείνος που θα δώσει την ώθηση στα παιδιά να εξερευνήσουν την βιβλιοθήκη της τάξης τους, εκείνος που θα την εμπλουτίσει με όμορφα και ελκυστικά βιβλία αλλά και εκείνος που με την προσωπικότητα, την υπομονή και την φαντασία, θα μπορέσει να κερδίσει την προσοχή και το ενδιαφέρον των παιδιών για να ξεκινήσουν μαζί το ταξίδι προς την γνώση και την διασκέδαση.

Πρωταρχικός, λοιπόν, στόχος κάθε εκπαιδευτικού είναι η διασφάλιση αυθεντικής και εκούσιας ενασχόλησης των παιδιών με τα βιβλία αλλά και την διαρκή επαφή μαζί τους καθώς επίσης και της ορθής αξιολόγησης του εικονογραφημένου βιβλίου. (Τσιλιμένη, 2017)Θα πρέπει για τον λόγο αυτό, το βιβλίο που θα επιλέξει να ενθαρρύνει την διερεύνηση, να συμβάλει στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης του μαθητή, να συμβάλει στην ανάπτυξη της παρατηρητικότητας του ,να ανιχνεύεται σε ένα βαθμό το κείμενο μέσω της εικονογράφησης και να ανταποκρίνεται στις αντιληπτικές και ερμηνευτικές ικανότητες του δέκτη.

Επιπροσθέτως, το εικονογραφημένο βιβλίο θα πρέπει να διαθέτει σαφήνεια, να αναπτύσσει την αισθητική του παιδιού, σε ένα βαθμό να είναι αρκετά ρεαλιστικό για να μην είναι βαρετό, να προάγει την ισότητα αλλά και να προκαλεί την συμμετοχή του αναγνώστη.

Ο εκπαιδευτικός λοιπόν, οφείλει να προσεγγίζει το κάθε βιβλίο διαθεματικά και να το συνδέει με άλλες γνωστικές επιστήμες όπως την Γλώσσα, τα Μαθηματικά, την Ιστορία, το θέατρο, τις Φυσικές επιστήμες μέσω άλλων εκπαιδευτικών προσεγγίσεων δηλαδή τη μουσική , μια ταινία ή ένας πίνακας ζωγραφικής. Να βρει δηλαδή την χρυσή τομή.

III.3 Ενδεικτικός τρόπος ανάγνωσης εικονογραφημένου βιβλίου στο Νηπιαγωγείο.

Στη συγκεκριμένη ενότητα, θα προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε, μια σειρά βοηθητικών σταδίων για μια ενδιαφέρουσα ανάγνωση βιβλίου μέσα στην τάξη του νηπιαγωγείου. (Τσιλιμένη, 2017)

Αρχικά, ο εκπαιδευτικός δείχνει το εξώφυλλο του βιβλίου στα παιδιά και ζητά την γνώμη τους, σχετικά με το περιεχόμενο του. Ξεφυλλίζουν το βιβλίο, με σκοπό να βρουν τον ήρωα του, τους πρωταγωνιστές αλλά και τους υπόλοιπους χαρακτήρες καθώς και τις μεταξύ τους σχέσεις.

Πριν ακόμα διαβάσουν το βιβλίο, επιχειρούν να μαντέψουν ή να εξιστορήσουν την ιστορία από την εικονογράφηση, κάτι το οποίο σε πολλές περιπτώσεις δεν είναι εύκολο ούτε εφικτό. .

Στη συνέχεια, διαβάζουν το κείμενο, αρχικά μέσω της απλής ματιάς των εικόνων και έπειτα με την πλήρη ανάγνωση όλου του κειμένου μέσω φυσικά του σχολιασμού. Εντάσσουν έναν ήρωα ή κάτι που να απεικονίζεται μόνο στην εικόνα, στη βασική δομή της ιστορίας και προτείνουν άλλους τίτλους.

Ο εκπαιδευτικός, ενδιάμεσα της αφήγησης της ιστορίας, προτρέπει τα ίδια τα παιδιά να μαντέψουν ή να δημιουργήσουν το δικό τους τέλος για αυτήν την ιστορία, δίνοντας τους έτσι την ευκαιρία και να εικονογραφήσουν οι ίδιοι το δικό τους τέλος, μέσω της ανατροπής. Σε φωτοτυπία προσθέτουν ένα στοιχείο δικό τους, επιλέγουν αν θα το εικονογραφήσουν με δικό τους τρόπο την ιστορία (πριν ή μετά την επεξεργασία-παρατήρηση εικονογράφησης), αποδίδουν μέρος ή το σύνολο ως κόμικς, εντοπίζουν τα σημεία διακειμενικότητας και τα σχολιάζουν και τέλος αφού ανατρέξουν στην πηγή, παίζουν το παιχνίδι «ποιος μιλάει» «τι βλέπω»

Μέσω λοιπόν της παραπάνω ενδεικτικής ανάγνωσης ενός εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου, τα παιδιά αναπτύσσουν τις νοητικές και κινητικές δεξιότητες καθώς εκτός από τη έκφραση της δημιουργικότητας, την ελευθερία έκφρασης, την ανάληψη πρωτοβουλίας, την αίσθηση ομαδικότητας, τα παιδιά έχουν την δυνατότητα να έρθουν σε επαφή από τόσο μικρή ηλικία, με την δημιουργική γραφή. (Τσιλιμένη, 2017)

IV) ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ «ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ» ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΕΝΤΙΤΟΥΤΟ.

Ο όρος ηλεκτρονικό βιβλίο απαντά στην αγγλόφωνη βιβλιογραφία ως ebook, e-textbook, web textbook, online textbook, digital textbook. Δηλώνει την έκδοση ενός έντυπου βιβλίου σε ηλεκτρονική ή ψηφιακή μορφή, το οποίο μπορεί να διαβάσει κανείς σε επιτραπέζιο ηλεκτρονικό υπολογιστή (desktop computer), σε φορητό υπολογιστή (laptop), σε υπολογιστή χειρός (handheld device, PDA: Portable Digital Assistant), σε ειδικές ηλεκτρονικές πλατφόρμες ή φυλλομετρητές διαδικτύου (Internet Explorer, Mozilla κ.λπ.). (Ινστιτούτο, 2009)

Στην εκδοχή αυτή, το ηλεκτρονικό βιβλίο μπορεί επίσης να καταγραφεί σε CD-ROM ή DVD-ROM ή να «μεταφορτωθεί» δωρεάν ή επί πληρωμή από το διαδίκτυο στον ηλεκτρονικό υπολογιστή ή σε αυτόνομες συσκευές (Dedicated Reading Devices, eBook Readers) οι οποίες λειτουργούν αποκλειστικά ως «αναγνώστες», σε διάφορες μορφές με επικρατούσα αυτήν του pdf (portable document format).

Σύμφωνα με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, ο όρος «ηλεκτρονικό βιβλίο» δηλώνει το ψηφιοποιημένο και εμπλουτισμένο με στοιχεία πολυμέσων κείμενο. Τέτοια πολυμεσικά στοιχεία είναι ο ήχος, η εικόνα, οι υπερσύνδεσμοι, καθώς και μέσα τα οποία επιτρέπουν τη δημιουργία σελιδοδεικτών (bookmarks), σημειώσεων στα περιθώρια της σελίδας και υπογραμμίσεων στο κείμενο, την αναζήτηση λέξης ή φράσης μέσω ευρετηρίων κ.ά.

Η διαθέσιμη τεχνολογία ενισχύει τη λειτουργικότητα του ηλεκτρονικού βιβλίου με δυνατότητες όπως η αλλαγή του τύπου και του μεγέθους των γραμματοσειρών, η ερμηνεία και μετάφραση όρων και λέξεων από ενσωματωμένα λεξικά, η αντιγραφή και μεταφορά μέρους του κειμένου σε άλλες εφαρμογές, η εκτύπωση κειμένου κ.λπ.

Ως εκ τούτου, με τον όρο «ηλεκτρονικό βιβλίο» δεν εννοείτε μόνο η ψηφιακή έκδοση ενός συμβατικού βιβλίου αλλά και το δυναμικό και διαδραστικό μέσο μάθησης που λειτουργεί ως πολυμεσικό εργαλείο γνώσης. Με αυτήν την έννοια, ο όρος δεν συνδέεται απλώς με τη δυνατότητα πρόσβασης του χρήστη σε κείμενα, ήχους και εικόνες.

Αντιθέτως, το «ηλεκτρονικό βιβλίο» συνιστά ένα σύνθετο και δυναμικό περιβάλλον μάθησης. Η πρόσβαση του εκπαιδευτικού και του μαθητή σε πολλαπλές πηγές μάθησης μέσω υπερσυνδέσμων, καθώς και η δυνατότητα διάδρασης, μπορούν να καταστήσουν το μέσο αυτό ποιοτικό εργαλείο, όχι μόνον όσον αφορά στην άντληση πληροφοριών αλλά και όσον αφορά στην κατάκτηση και τη σύνθεση της νέας γνώσης

Στην αγγλόφωνη κυρίως βιβλιογραφία αναφέρεται η πιλοτική εφαρμογή του ηλεκτρονικού βιβλίου σε περιορισμένο αριθμό σχολικών μονάδων στο Τέξας, τη Φιλαδέλφεια, τη Δυτική Βιρτζίνια και το Μίσιγκαν των ΗΠΑ.

Συγκεκριμένα, στο Βόρειο Τέξας έχει τεθεί σε εφαρμογή από το 2006 το «Πιλοτικό πρόγραμμα Εμβύθισης στην Τεχνολογία» (TIP-Technology Immersion Pilot). Σύμφωνα με το πρόγραμμα αυτό, το ηλεκτρονικό βιβλίο εισάγεται στη σχολική τάξη ως κυρίαρχο μέσο μάθησης. Οι μαθητές χρησιμοποιούν φορητούς υπολογιστές (laptops) και παράλληλα χρησιμοποιούν το παραδοσιακό βιβλίο μόνο για μελέτη στο σπίτι. Ανάλογη πιλοτική-ερευνητική δραστηριότητα καταγράφεται στη Φιλαδέλφεια, όπου οι εκπαιδευτικές αρχές ιδρύουν το «Σχολείο του Μέλλοντος» (School of the Future) και αξιοποιούν τις ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Επίσης, στη Δυτική Βιρτζίνια τα δημόσια σχολεία υιοθετούν σταδιακά το ηλεκτρονικό βιβλίο, το οποίο μεταφέρεται από τους μαθητές σε φορητούς υπολογιστές. Στην περίπτωση αυτή η παραγωγή του ψηφιακού διδακτικού υλικού έχει προταθεί να ανατίθεται στο Τμήμα Εκπαίδευσης της πολιτείας αυτής των ΗΠΑ και σε επιστημονικούς συνεργάτες. Έχει προταθεί επίσης και η δημιουργία ιστοσελίδας τύπου Wiki, στην οποία οι εκπαιδευτικοί θα μπορούν να «ανεβάζουν» το δικό τους εκπαιδευτικό υλικό.

Τέλος, στο Μίσιγκαν η εισαγωγή του ηλεκτρονικού βιβλίου στην εκπαίδευση υποστηρίχθηκε από το «Πρόγραμμα Ελευθερία στη Μάθηση» (Freedom to Learn Program). Η σταδιακή αξιολόγηση των παραπάνω προγραμμάτων έχει αρχίσει να καταδεικνύει τις αδυναμίες αλλά και τα θετικά αποτελέσματα της εισαγωγής του ηλεκτρονικού βιβλίου στη σχολική τάξη. Για παράδειγμα, έχει παρατηρηθεί αργή προσαρμογή των εμπλεκόμενων όσον αφορά στην αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση. Το γεγονός αυτό οφείλεται κυρίως στην έλλειψη τεχνολογικής κουλτούρας από την πλευρά των εκπαιδευτικών. (Ινστιτούτο, 2009)

Το πρόβλημα, όμως, στις περισσότερες περιπτώσεις, αντιμετωπίζεται με τη συστηματική επιμόρφωση στις νέες μορφές διδασκαλίας. Ανάμεσα στα θετικά αποτελέσματα που έχουν καταγραφεί έως σήμερα αναφέρονται με ιδιαίτερη έμφαση η βελτίωση της επίδοσης και η τόνωση του ενδιαφέροντος των μαθητών για συμμετοχή σε ομαδικές δράσεις που αξιοποιούν τη διαδραστική λειτουργία του ηλεκτρονικού βιβλίου. Η συμμετοχική δράση των μαθητών, μέσω της ανάδρασης με το ίδιο το μέσο ή με τους συμμαθητές τους, προάγει ενεργητικούς τρόπους προσέγγισης της γνώσης και διαμορφώνει βιωματικές συνθήκες μάθησης.

Επίσης, θεωρήθηκε ότι συνιστά συγκριτικό πλεονέκτημα για το ηλεκτρονικό βιβλίο η ευελιξία και η προσαρμοστικότητά του σε ποικίλες μαθησιακές ανάγκες, καθώς κάθε μαθητής έχει πρόσβαση σε αυτό ανεξάρτητα από το κοινωνικοπολιτισμικό του περιβάλλον, από τις εμπειρίες του, τα ενδιαφέροντά του, τις δυνατότητες ή τις αδυναμίες του. Ειδικότερα για τους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες, η δυνατότητα ακρόασης κειμένου (text to speech), η οποία υποστηρίζεται από τους διάφορους τύπους ηλεκτρονικών υπολογιστών, φαίνεται ότι επιδρά θετικά στην κατάκτηση της γνώσης.

Τέλος, ενώ το παραδοσιακό βιβλίο μπορεί να δημιουργήσει προβλήματα σε δυσλεκτικούς μαθητές και σε μαθητές με προβλήματα όρασης, το ηλεκτρονικό βιβλίο καθιστά την πληροφορία ευκολότερα προσβάσιμη στους μαθητές με αναπηρίες.

IV. Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα του ηλεκτρονικού βιβλίου

Πολλά από τα πλεονεκτήματα των ηλεκτρονικών βιβλίων έχουν άμεση σχέση με τα χαρακτηριστικά των ηλεκτρονικών συσκευών που χρησιμοποιούνται για την καταγραφή ή τη μεταφόρτωσή τους και αφορούν σε λειτουργίες που δεν διαθέτει το έντυπο βιβλίο, όπως: η δυνατότητα άμεσης διάθεσης του περιεχομένου του ηλεκτρονικού βιβλίου, οι αυξημένες δυνατότητες του υλικού (αναζήτηση ευρείας κλίμακας στο ηλεκτρονικό κείμενο, διαδραστικό λεξικό, δυνατότητες εμφάνισης πολυμέσων κ.λπ.), η δυνατότητα επικαιροποίησης του εκπαιδευτικού υλικού, οι εκπαιδευτικές εφαρμογές, η εύκολη πρόσβαση σε πηγές πληροφόρησης, το φιλικό περιβάλλον διεπαφής (interface), η δυνατότητα βελτίωσης του επιπέδου της εγγραμματοσύνης αλλά και της εκπαίδευσης γενικότερα- στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, καθώς και η βελτίωση του επιπέδου εγγραμματοσύνης σε εθνικό επίπεδο με γνώμονα τα εκπαιδευτικά πρότυπα. (Ινστιτούτο, 2009)

Συγκεκριμένα, στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ηλεκτρονικού βιβλίου συμπεριλαμβάνονται τα εξής:

Αρχικά, η δυνατότητα επικαιροποίησης του περιεχομένου, η δυνατότητα επικοινωνίας των εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία, η δυνατότητα αμφίδρομης επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων μέσα στο περιβάλλον λειτουργίας του περιεχομένου, η δυνατότητα συνεργατικής μάθησης μεταξύ των μαθητών.

Επίσης, η παράθεση των διδακτικών στόχων στην αρχή του μαθήματος, η εύκολη πρόσβαση σε εξωτερικές πηγές πληροφοριών (κείμενα, ήχους, εικόνες κ.λπ.) μέσω υπερσυνδέσμων (hyperlinks) και η δυνατότητα εκτέλεσης σύνθετων εργασιών (project), η δυνατότητα αποθήκευσης πολλαπλών πηγών αλλά και αρχεία ήχου με σημαντικές παρατηρήσεις για το μάθημα ή επιπλέον ηχητικό υλικό.

Στη συνέχεια δίνεται έμφαση στην ενσωμάτωση ολιγόλεπτων βίντεο, κινούμενων εικόνων (animation) καθώς και πολυμεσικού περιεχομένου (multimedia clips), στην ενσωμάτωση ποικίλων δραστηριοτήτων με τη μορφή μαθησιακών αντικειμένων και δυνατότητα επιλογής των κατάλληλων δραστηριοτήτων από τον δάσκαλο ανάλογα με το μαθησιακό επίπεδο του μαθητή (εξατομικευμένη διδασκαλία), και στην δυνατότητα χρήσης μηχανής αναζήτησης με λέξεις-κλειδιά σε κείμενα, στοιχείο που διευκολύνει την πραγματοποίηση σύνθετων εργασιών.

Βασικά πλεονεκτήματα είναι και η εμφάνιση/απόκρυψη μέρους της πληροφορίας προκειμένου να εστιαστεί η προσοχή σε συγκεκριμένα σημεία, η δυνατότητα

υπερφώτισης (highlighter) και υπογράμμισης (underliner), η δυνατότητα καταγραφής σημειώσεων πάνω στην οθόνη καθώς και δυνατότητα αναίρεσής τους.

Σαφώς δίνεται έμφαση στο ειδικά διαμορφωμένο περιβάλλον διεπαφής, το οποίο βασίζεται στην πρόσφατη ερευνητική εμπειρία, στην δυνατότητα εμφάνισης βοήθειας για κάθε κουμπί της επιφάνειας διεπαφής, στην δυνατότητα εκφώνησης των κειμένων, τη δυνατότητα μεγέθυνσης χαρακτήρων και εικόνων, απομόνωσης μέρους ενός κειμένου και αποστολής του σε κειμενογράφο για περαιτέρω επεξεργασία ή σχολιασμό. Τέλος βασικά πλεονεκτήματα των ηλεκτρονικών βιβλίων στην εκπαίδευση είναι η μεταφορά σημειώσεων από υπολογιστή σε υπολογιστή αλλά και από το ένα λειτουργικό σύστημα στο άλλο, η εισαγωγή κειμένου text με συμβατικό τρόπο (πληκτρολόγιο) ή με τη χρήση εικονικού πληκτρολογίου, οι δυνατότητες εκτύπωσης, η διαλειτουργικότητα (λειτουργία σε διάφορα λειτουργικά συστήματα) και η δυνατότητα λειτουργίας και σε συμβατικούς υπολογιστές. (Ινστιτούτο, 2009)

Στα μειονεκτήματα του ηλεκτρονικού βιβλίου συγκαταλέγονται προβλήματα ως προς τις ταχύτατες τεχνολογικές αλλαγές που καθιστούν έναν Η/Υ μη λειτουργικό μέσα σε μια πενταετία., την αντοχή της συσκευής στον χρόνο (και στην κακή μεταχείριση) , την επιβάρυνση του περιβάλλοντος από τα ηλεκτρονικά απόβλητα που προκύπτουν μετά από μια πενταετία χρήσης, το κόστος αγοράς και συντήρησης ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή , τις αυξημένες ανάγκες συντήρησης των συσκευών και τις ανάγκες σε ειδικευμένο προσωπικό , την εξάρτηση των Η/Υ από την ηλεκτρική παροχή σε περίπτωση που ο ενσωματωμένος συσσωρευτής ρεύματος του φορητού Η/Υ εξασθενήσει, την τεχνοφοβία, η οποία μπορεί να αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα στην ενσωμάτωση του μοντέλου στη σχολική τάξη. (Ινστιτούτο, 2009)

IV.2 Προτάσεις.

Το «ηλεκτρονικό βιβλίο» αποτελεί στην ουσία ένα εμπλουτισμένο με πολυμέσα ψηφιακό περιβάλλον μάθησης το οποίο χρησιμοποιείται υποστηρικτικά και παράλληλα με το παραδοσιακό έντυπο βιβλίο. (Ινστιτούτο, 2009)

Διαθέτει πληθώρα καινοτόμων χαρακτηριστικών και χρησιμοποιεί Η/Υ με ή χωρίς δυνατότητες αφής, κατά προτίμηση φορητούς, οι οποίοι είναι σε θέση να υποστηρίξουν πολλές μορφές διδασκαλίας σε συνδυασμό με το κατάλληλο περιβάλλον διεπαφής και το κατάλληλο περιεχόμενο (content).

Σύμφωνα με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο , ο εμπλουτισμός του «ηλεκτρονικού βιβλίου» με λογισμικά προσομοιώσεων, μοντελοποίησης, εννοιολογικής χαρτογράφησης και με πακέτα ανάπτυξης πολυμεσικών εφαρμογών επιτρέπει την ανάπτυξη ψηφιακού περιεχομένου και από τους ίδιους τους μαθητές. Με αυτό το σκεπτικό, το «ηλεκτρονικό βιβλίο» αποτελεί σημαντικό υποστηρικτικό μέσο

διδασκαλίας τόσο στην σχολική τάξη όσο και στο σπίτι, καθώς μπορεί να προσδώσει μεγαλύτερη αξία στο παραδοσιακό βιβλίο ενσωματώνοντας διαδραστικά πολυμέσα.

Το «ηλεκτρονικό βιβλίο» περιέχει μια σειρά μαθησιακών αντικειμένων (learning objects), τα οποία διακρίνονται για τη σταθερή δομή τους, το κοινό περιβάλλον λειτουργίας (user interface) και τη δυνατότητα αξιοποίησης του υπερκειμένου (hypertext). Παρέχει επίσης δυνατότητες ήχου, εικόνας, video και διαδραστικών εργαλείων. Έρευνες έχουν αναδείξει το γεγονός ότι η προσθήκη δυναμικών διαδραστικών οπτικών αναπαραστάσεων (visuals) στο ηλεκτρονικό βιβλίο ενισχύει τη μάθηση, την οπτικοποίηση και την κατανόηση των κειμένων, ενώ η παράλληλη χρήση του «ηλεκτρονικού βιβλίου» με το παραδοσιακό αποτρέπει από τη στείρα απομνημόνευση.

Επιπροσθέτως, από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο προτείνεται η εισαγωγή του «ηλεκτρονικού βιβλίου» στη σχολική πραγματικότητα να συνδυαστεί με την υιοθέτηση ενός ειδικά διαμορφωμένου Συστήματος Διαχείρισης Μάθησης (LMS: Learning Management System), μέσω του οποίου θα επιτυγχάνονται:

- η αναβάθμιση/επικαιροποίηση του υλικού τόσο από το σχολείο όσο και από το σπίτι.
- η ενθάρρυνση της αξιοποίησης του διαδικτύου ως μέσου έρευνας με στόχο την πρόσβαση σε πολλαπλές πηγές μάθησης και την ανάπτυξη της αυτόνομης κατάκτησης της γνώσης από ελεγχόμενους και ασφαλείς ιστοχώρους για τους μαθητές.
- η δημιουργία e-portfolio με αποθήκευση εργασιών και πινάκων αξιολόγησης τόσο τοπικά όσο και διαδικτυακά.
- η αποστολή εργασιών και η δυνατότητα ανατροφοδότησης από τον εκπαιδευτικό.
- η παρουσίαση του υλικού σε διαδραστικό πίνακα.
- η δημιουργία αποθετηρίου μαθησιακών αντικειμένων πάνω στην πλατφόρμα διαχείρισης μάθησης ανά κατηγορίες, ανάλογα με το μάθημα.
- η δυνατότητα εισόδου των γονέων στην πλατφόρμα προκειμένου να παρακολουθούν τη μαθησιακή πορεία του μαθητή αλλά και να επικοινωνούν με τον εκπαιδευτικό.
- η συμμετοχή των μαθητών σε σχολική πλατφόρμα κοινωνικών δικτύων (chat, forum κ.λπ.) και σε δραστηριότητες συναφείς με το αντικείμενο διδασκαλίας - οι συνεργασίες μεταξύ σχολείων.
- η δυνατότητα χρήσης της πλατφόρμας ως χώρου επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.

Επίσης, προτείνεται η προμήθεια της πλατφόρμας μάθησης από τον χώρο του ανοικτού/ελεύθερου λογισμικού προκειμένου να μειωθεί το συνολικό κόστος καθώς και βραχυπρόθεσμα προτείνεται η πιλοτική εφαρμογή του μοντέλου σε ορισμένες

σχολικές μονάδες και η δημιουργία ψηφιακού υποστηρικτικού υλικού σε συνδυασμό με τα ήδη υπάρχοντα παραδοσιακά βιβλία.

Με τον τρόπο αυτόν, η εκπαιδευτική κοινότητα θα μπορέσει, με την ποιοτική έρευνα και την αξιολόγηση, να οδηγηθεί στην εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων για τον τρόπο, τη φιλοσοφία και την έκταση στην οποία θα πρέπει να αξιοποιηθεί το ηλεκτρονικό βιβλίο στο πλαίσιο της δεδομένης εκπαιδευτικής πραγματικότητας. Τα συνολικά αποτελέσματα της ερευνητικής δράσης θα οδηγήσουν στη διαμόρφωση κριτηρίων ποιότητας, ώστε μακροπρόθεσμα να είναι δυνατή η αναμόρφωση των Προγραμμάτων Σπουδών στη βάση της φιλοσοφίας του «ηλεκτρονικού βιβλίου» ως εμπλουτισμένου ψηφιακού υποστηρικτικού υλικού για κάθε μάθημα.

Ολοκληρώνοντας ,η αξιοποίηση του φορητού υπολογιστή ως «φορέα» (carrier) του «ηλεκτρονικού βιβλίου» δημιουργεί τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την προαγωγή εκείνου του τρόπου μάθησης που επικεντρώνεται στον μαθητή, ενώ η κατάλληλη οργάνωση του διδακτικού υλικού και η δυνατότητα διάδρασης των μαθητών με το υλικό, σε ατομικό ή συλλογικό επίπεδο, ευνοεί τόσο την εξατομικευμένη όσο την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία.

Ακόμα, μέσω των διαδραστικών περιεχομένων μάθησης ενισχύεται και προωθείται η δυνατότητα οικοδόμησης των γνώσεων, ενώ παράλληλα ευνοούνται οι διαδικασίες υποστήριξης και ανάπτυξης εναλλακτικών τρόπων αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης των εμπλεκόμενων στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Τέλος, προάγεται η κριτική και δημιουργική σκέψη και ενισχύονται οι κοινωνικοπολιτισμικές δεξιότητες που θα καταστήσουν τους μαθητές ενεργούς πολίτες στην κοινωνία της διά βίου μάθησης.

Β' ΜΕΡΟΣ.

Ι) ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΥ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

Στο δεύτερο μέρος της εργασίας, πραγματοποιείται η διαδικασία μετατροπής σε ψηφιακή- ηλεκτρονική μορφή ,του εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου «Καλώς τον κύριο ΚΟΚ» αλλά και δίνονται πληροφορίες για τους τρόπους ανάγνωσης ενός βιβλίου διαδικτυακά καθώς και για τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την δημιουργία ενός ηλεκτρονικού βιβλίου .Το συγκεκριμένο βιβλίο επιλέχθηκε διότι αποτέλεσε κομμάτι της πρακτικής μου άσκησης στο νηπιαγωγείο.

1.1 Τρόποι ανάγνωσης βιβλίου online.

Με την χρήση του διαδικτύου, κάθε βιβλίο μπορεί πλέον να βρίσκεται στα χέρια εκατομμυρίων ανθρώπων, για απλή ανάγνωση , είτε ενός σπάνιου αντίγραφου είτε ενός αγαπημένου βιβλίου της παιδικής τους ηλικίας. Ο ιστιότοπος έχει καταφέρει να μετατρέψει αυτήν την αναζήτηση πολλή εύκολη με το πάτημα ενός και μόνο κουμπιού. Αλλά με ποίο τρόπο γίνεται αυτή η αναζήτηση; (www.digitalunite.com, 2012)

Αρχικά, οι βιβλιοθήκες αποτελούν σημαντικό κομμάτι του πολιτισμού μας και το διαδίκτυο καθιστά ακόμη πιο εύκολη την πρόσβαση σε αυτές. Ανάλογα με την κάθε τοπική αρχή, η βιβλιοθήκη θα πρέπει να διαθέτει έναν ιστότοπο ο οποίος θα επιτρέπει την περιήγηση στον κατάλογο και την διατήρηση οποιουδήποτε από τους τίτλους θέλει ο κάθε αναγνώστης.. Μπορεί συχνά ο αναγνώστης να ανανεώνει βιβλία online και να χρησιμοποιήσει ορισμένες από τις υπηρεσίες αναφοράς της βιβλιοθήκης. Οι βιβλιοθήκες μπορούν ακόμη να προσφέρουν μια «ηλεκτρονική βιβλιοθήκη» που να επιτρέπει την λήψη ηχητικών και ηλεκτρονικών βιβλίων που θα διαγράφονται μετά από ένα καθορισμένο χρονικό διάστημα.

Επίσης, η πώληση βιβλίων ήταν μία από τις πρώτες μεγάλες επιτυχίες για τους πρώτους επιχειρηματίες του Διαδικτύου και τώρα οι ιστοχώροι ανταγωνίζονται τα βιβλιοπωλεία κάθε αλυσίδας ως τον πιο δημοφιλή τρόπο για να αγοράσουν βιβλία. Μόνο οι έμποροι λιανικής πώλησης στο διαδίκτυο, όπως το Amazon, καθώς και οι καθιερωμένες αλυσίδες, όπως το Waterstone, έχουν τεράστιους καταλόγους τίτλων και θα παραδίδονται δωρεάν στο Ηνωμένο Βασίλειο (ανάλογα με τα σύνολα παραγγελιών και άλλους όρους).

Υπάρχουν ακόμα περισσότερες ευκαιρίες για ανάγνωση αν ο αναγνώστης είναι έτοιμος να παραιτηθεί από την προσκόλλησή του σε φυσικά βιβλία. Τα ηλεκτρονικά βιβλία είναι εντελώς «εικονικά» και μπορούν να προβληθούν σε διάφορες συσκευές. Μπορούν να διαβαστούν μέσω ενός εξειδικευμένου αναγνώστη

(όπως το διάσημο Kindle του Amazon) ή σε ένα κινητό τηλέφωνο, tablet υπολογιστή ή ακόμα και τον υπολογιστή. Η μεγαλύτερη επιλογή ηλεκτρονικών βιβλίων διατίθεται για το Kindle του Amazon, αλλά οι περισσότεροι έμποροι λιανικής πώλησης βιβλίων προσφέρουν εικονικούς τίτλους. (www.digitalunite.com, 2012)

1.2 Amazon-Kindle.

Το Kindle είναι μια μικρή ηλεκτρονική συσκευή, η οποία έχει αναπτυχθεί από την Amazon, (μια από τις μεγαλύτερες εταιρίες στον κόσμο διαδικτυακής πώλησης αγαθών) που έχει ως βασικό στόχο την ανάγνωση βιβλίων. (www.digitalunite.com, 2012)

Μέσω της λήψης του kindle σε iPod ή MP3 player με μουσική, είναι δυνατόν να γίνεται λήψη των βιβλίων σε ηλεκτρονική μορφή, με μια απλή σύνδεση στον κόσμο του διαδικτύου. Το τελευταίο μοντέλο της kindle είναι το Paperwhite, το οποίο διαθέτει οθόνη αφής και είναι διαθέσιμο από τον Δεκέμβριο του 2012.

Το Kindle fire και το Kindle fire HD, ξεκίνησε στις αρχές του 2012, με περισσότερη λειτουργικότητα από τα προηγούμενα kindles, παρόμοια με μια συσκευή tablet βασισμένη σε ένα λειτουργικό σύστημα με το όνομα Android. Έχει μια έγχρωμη οθόνη και είναι ικανή να προσφέρει βασικά χαρακτηριστικά όπως η δυνατότητα ροής βίντεο και μουσικής καθώς και να συνεχίζει να είναι ένας απλά ηλεκτρονικός αναγνώστης.

Τα βιβλία λοιπόν, που είναι παγκοσμίως γνωστά ως εκδόσεις Kindle, μπορούν να αγοραστούν από την ηλεκτρονική σελίδα της Amazon. Επιπλέον, αυτή η μικρή ηλεκτρονική συσκευή με την μεγάλη εμβέλεια, μπορεί να γίνει πολύ χρήσιμη στον χώρο της εκπαίδευσης, καθώς δίνει την δυνατότητα στον αναγνώστη να κάνει λήψη των βιβλίων σε αρχείο pdf, γεγονός που καθιστά ικανή την μελέτη και ανάγνωση των βιβλίων με μεγαλύτερη ευκολία.

Παρόλο που η συσκευή είναι εξαιρετικά μικρή, ελαφριά και φορητή, δίνεται η δυνατότητα στον χρήστη - αναγνώστη να κρατάει ένα μεγάλο αριθμό ηλεκτρονικών βιβλίων στην προσωπική του ψηφιακή βιβλιοθήκη. Με μία οθόνη έξι ιντσών και ένα πληκτρολόγιο, ο χρήστης μπορεί να διαβάσει το βιβλίο που επιθυμεί αφού πρώτα το αναζητήσει στο διαδίκτυο αλλά και να πλοηγηθεί σε οποιοδήποτε ιστιότοπο επιθυμεί.

Δεδομένου ότι όλο και περισσότεροι άνθρωποι παγκοσμίως χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για να «κατεβάσουν» κάποιο βιβλίο της αρεσκείας τους, πλέον μπορούν να κάνουν λήψη μέσω 3G αλλά και να τις μεταφέρουν με ένα απλό καλώδιο USB, σε όποια ηλεκτρονική συσκευή επιθυμούν. Τους παρέχεται δηλαδή η δυνατότητα, όχι μόνο να διαβάσουν οπουδήποτε και οποιαδήποτε στιγμή το βιβλίο που θέλουν αλλά με λίγα μόνο χρήματα να το έχουν στα χέρια τους. (www.digitalunite.com, 2012)

Η σειρά Kindle αποτελείται από :

- Την αρχική συσκευή Kindle, η οποία είναι τώρα στην τέταρτη της γενιά
- Το Kindle Touch, το Kindle που προσφέρει οθόνη αφής
- Το ηλεκτρολόγιο Kindle, το οποίο περιλαμβάνει ένα ενσωματωμένο ηλεκτρολόγιο
- Το Kindle DX, ένα Kindle που διαθέτει μεγαλύτερη οθόνη από την αρχική συσκευή (Beal)
- Το Kindle Fire, ένας υπολογιστής tablet που προσφέρει μια πλήρη έγχρωμη οθόνη.

1.3 Portable Document Format-PDF.

Ο τρόπος με τον οποίο θα γίνει η ψηφιοποίηση του βιβλίου είναι η μετατροπή του σε μορφή Portable Document Format, γνωστό ως και PDF.

Το PDF είναι μια μορφή φορητού εγγράφου, που χρησιμοποιείται για την αξιόπιστη παρουσίαση και ανταλλαγή εγγράφων, ανεξάρτητα από τα λογισμικά, το υλικό ή το λειτουργικό σύστημα. Έχοντας επινοηθεί από την Adobe, το pdf είναι πλέον ένα ανοιχτό πρότυπο που διατηρεί ο Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης (ISO).

Τα αρχεία pdf μπορούν να περιέχουν συνδέσμους, ήχο και βίντεο καθώς και επιχειρηματική λογική. Μπορούν επίσης να υπογραφούν ηλεκτρονικά και να προβληθούν εύκολα χρησιμοποιώντας απλά το λογισμικό της Acrobat Reader.

Η ιδέα για το PDF σχεδιάστηκε αρχικά από τον John Warnock, του οποίου το όραμα για γραφικά και τεχνολογία εκτύπωσης κατέληξε τελικά στη δημιουργία της γλώσσας περιγραφής ανεξάρτητης σελίδας της συσκευής που, όταν χρησιμοποιείται για την εκτύπωση ενός εγγράφου, θα διατηρούσε τη μορφοποίηση, τα γραφικά και τις γραμματοσειρές στην οθόνη.

Αυτή η γλώσσα scripting κυκλοφόρησε το 1984 ως Adobe PostScript. Ως η πλέον πρόσφατη τεχνολογία εκτύπωσης, το Adobe PostScript έγινε παραγωγικό, οικονομικό και ως αποτέλεσμα ευρέως χρησιμοποιούμενο λογισμικό.

1.4 Ιστορική Αναδρομή του PDF.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1990, η Adobe ανέπτυξε περαιτέρω την τεχνολογία scripting για να αναπτύξει μια μορφή αρχείου που θα εκτελέσει με τον ίδιο τρόπο, τόσο ψηφιακά όσο και γρήγορα, σε όλα τα συστήματα και τις πλατφόρμες. Μετά το ντεμπούτο του ως «Carousel» το 1991, ο μορφότυπος εισήχθη τελικά ως PDF 1.0 το επόμενο έτος.

Ωστόσο, οι χρήστες θα χρειαστούν ένα συμπληρωματικό σύνολο εφαρμογών για να αξιοποιήσουν πλήρως τη μορφή αυτή. Έτσι, αναπτύχθηκαν το Adobe Acrobat και το Acrobat Reader και, το 1993, κυκλοφόρησαν στο κοινό μαζί με τη νέα τεχνολογία αξιοποίησης PostScript, τη μορφή αρχείου PDF.

Η εισαγωγή του Adobe Acrobat και του Acrobat Reader ήταν ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη της Adobe, καθώς οι τελικοί χρήστες σύντομα θα μπορούσαν να δημιουργήσουν και να δημιουργήσουν έγγραφα PDF από οποιοδήποτε εκτυπώσιμο πρόγραμμα. Επιπλέον, μπορούσαν να ανοίξουν αρχεία PDF και να διαβάσουν αρχεία PDF με το πρόγραμμα ανάγνωσης αρχείων Adobe PDF καθώς και να τα επεξεργαστούν.

Με την πάροδο του χρόνου, τα νεότερα χαρακτηριστικά και οι καινοτομίες θα βελτιώσουν περαιτέρω την ήδη επαναστατική τεχνολογία PDF που είχε δημιουργήσει η Adobe και την καθιστούν την πανταχού παρούσα μορφή σήμερα.

Η μορφή ξεκίνησε με απλά χαρακτηριστικά όπως εσωτερικοί σύνδεσμοι, σελιδοδείκτες και έγχρωμοι χώροι RGB. Αυτά βελτιώθηκαν σταδιακά από το Acrobat 3.0 (PDF 1.2) το 1994 και υποστήριξαν χαρακτηριστικά ειδικά για τη βιομηχανία prepress, όπως οι χώροι χρωμάτων CMYK και οι προδιαγραφές OPI.

Με αυτή την Τρίτη έκδοση του Acrobat, η Adobe αποφάσισε να διανείμει δωρεάν τον Αναγνώστη αρχείων Acrobat PDF, μια κίνηση μάρκετινγκ που αποδείχθηκε καλή. Μέσα στα επόμενα δύο χρόνια, οι χρήστες θα είναι σε θέση να ανοίξουν και να προβάλλουν ένα εύρωστο αρχείο PDF στους περιηγητές ιστού τους δωρεάν. Σε συνδυασμό με το ραγδαία αναπτυσσόμενο Internet, τον πολλαπλασιασμό των ηλεκτρονικών μηνυμάτων και την δωρεάν διανομή του Adobe Reader, το PDF έγινε εμπορική επιτυχία.

Το 1999 και το 2001 η Adobe προχώρησε σε περαιτέρω βήματα πέρα από το γεγονός ότι απλά ήταν ένα λογισμικό για τη δημιουργία αρχείων PDF, καθώς και το Acrobat 4.0 και το Acrobat 5.0 επεκτάθηκαν σε λειτουργικότητες για εταιρικούς χρήστες, συμπεριλαμβανομένων των δυνατοτήτων ψηφιακών υπογραφών και εργαλείων για μικρές επεξεργασίες αρχείων PDF.

Η έκδοση Acrobat 6.0 της Adobe του 2003 στοχεύει στο να είναι πιο φιλική προς το χρήστη με μια νέα εμφάνιση GUI, η οποία παρέχει ένα χώρο εργασίας εξοικειωμένο τόσο για τους χρήστες Windows XP όσο και για τους χρήστες Mac OS. Την ίδια χρονιά, το όνομα «Adobe Acrobat Reader» άλλαξε στο πιο απλό «Adobe Reader».

Με τα προγράμματα Acrobat 7.0 και 8.0 που κυκλοφόρησαν το 2005 και το 2006, η Adobe ενίσχυσε περαιτέρω τις λειτουργίες αναθεώρησης και συνεργασίας που εδραίωναν το PDF ως ιδανική μορφή για τη δημιουργία, τη διανομή και την επικοινωνία ψηφιακών πληροφοριών μεταξύ των συστημάτων.

Ως αποτέλεσμα αυτής της αυξανόμενης χρήσης της μορφής PDF, τα υποσύνολα PDF έπρεπε να καθοριστούν μέσω του Διεθνούς Οργανισμού Τυποποίησης (ISO) για την ενοποίηση και τον έλεγχο των μεθόδων τεκμηρίωσης που χρησιμοποιούν τη μορφή PDF. Το υποσύνολο PDF / A γράφτηκε για αρχειοθέτηση PDF το 2005 και αναπτύχθηκε το PDF / X για την ανταλλαγή προτύπων. Με την πιστοποίηση ISO, η Adobe Systems, Inc. Θα παραμείνει μια σημαντική και σημαντική παρουσία στον κόσμο της ψηφιακής τεκμηρίωσης.

Ως μορφή αρχείου που ξεκίνησε ως παραλλαγή της τεχνολογίας Post Script, το PDF έχει αναπτυχθεί και εξελίχθηκε σε έννοια, σχεδιασμό και χρηστικότητα. Αναμφίβολα, οφείλεται στο όραμα της Adobe ότι το PDF έχει πλέον γίνει μια μορφή αρχείου απαραίτητη για τη διαχείριση εγγράφων. Με τις πιο πρόσφατες εκδόσεις, οι χρήστες

μπορούν να κάνουν πολλά πράγματα με αυτήν την ηλεκτρονική μορφή χαρτιού, όπως να κάνουν και να δημιουργήσουν αρχεία PDF από εκτυπώσιμες εφαρμογές των Windows στο Adobe Acrobat, ακόμα και να επεξεργαστούν αρχεία PDF. Χρησιμοποιώντας το δωρεάν πρόγραμμα ανάγνωσης αρχείων Acrobat PDF, οι χρήστες μπορούν να ανοίξουν και να διαβάσουν έγγραφα PDF. (www.investintech.com)

II) ΔΙΑΣΙΚΑΣΙΑ ΜΕΤΑΤΡΟΠΗΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΥ ΠΑΙΔΙΚΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.

Η διαδικασία μετατροπής ενός παιδικού εικονογραφημένου βιβλίου σε ηλεκτρονική μορφή είναι πολύ απλή και σύντομη. Τα μέσα που χρειάζονται είναι ο ηλεκτρονικός υπολογιστής, ένα σκάνερ ,το βιβλίο της αρεσκείας του αναγνώστη και φυσικά την σύνδεση στο διαδίκτυο.

Μόλις ο αναγνώστης, διαλέξει το βιβλίο που επιθυμεί, σκανάρει όλες τις σελίδες του βιβλίου και με την βοήθεια του Acrobat Reader , οι σελίδες πλέον βρίσκονται σε ψηφιακή μορφή. Μέσω αυτής της διαδικασίας, όλες οι σελίδες βρίσκονται σε μορφή pdf με όπως στην ακριβή σειρά του βιβλίου.

Αφού πραγματοποιηθεί η παραπάνω διαδικασία, ο αναγνώστης έχει την δυνατότητα να επιλέξει τον τρόπο με τον οποίο θα διαβάσει ή θα διδάξει το βιβλίο στα παιδιά. Αρχικά μπορεί να σβήσει όλο το κείμενο που υπάρχει στο εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο με αποτέλεσμα να αφήσει ελεύθερη την φαντασία αλλά και την βούληση των παιδιών , ώστε να προσπαθήσουν μόνο τους , με την βοήθεια μόνο της εικόνας να κατανοήσουν την πλοκή του έργου, ή να δημιουργήσουν μόνο τους μία νέα ιστορία , γεγονός που θα τα βοηθήσει να αναπτύξουν τον λόγο και την γραφή τους την ευρηματικότητα τους καθώς θα μπορέσουν να γράψουν τα ίδια τα παιδιά μέσω του πληκτρολογίου, την δική τους καινούργια ιστορία τους.

Εάν ο εκπαιδευτικός , επιλέξει να κρατήσει το κείμενο ως έχει , τότε θα δώσει στα παιδιά την ευκαιρία να δουν σε μεγέθυνση το βιβλίο που τους αναγνώσκει η νηπιαγωγός τους, στην οθόνη του υπολογιστή όπου τα χρώματα είναι πιο έντονα , όλη η τάξη μπορεί να παρακολουθήσει χωρίς δυσκολία και φωνές αλλά και όπου μπορεί το παιδί να διαβάσει μια πρόταση του κειμένου από τον υπολογιστή και να βοηθήσει την νηπιαγωγό του στην ανάγνωση.

Σε αυτήν την μετατροπή, με τις δύο παραμέτρους, υπάρχουν πολλά θετικά στοιχεία αλλά και αρνητικά, που μπορούν να αλλάξουν και να διχάσουν την κοινή γνώμη και την εκπαίδευση. Στόχος της μετατροπής είναι κυρίως να δοθεί η ευκαιρία στα παιδιά να έρθουν σε επαφή με την τεχνολογία και να την αξιοποιήσουν σωστά ώστε να γνωρίζουν από μικρή ηλικία την προσφορά της τεχνολογίας τόσο στην εκπαίδευση όσο και στη ζωή μας αλλά και το θετικό πρόσημο που υπάρχει στην μεταξύ τους σύνδεση .

II.1 Πλεονεκτήματα μετατροπής.

Ένα από τα βασικά πλεονεκτήματα της μετατροπής του συγκεκριμένου εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου σε ηλεκτρονική μορφή έχει να κάνει με την διδασκαλία του στα νήπια.

Τα παιδιά στην νηπιακή ηλικία δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην εξωτερική εμφάνιση οποιουδήποτε πράγματος, γεγονός που συμβάλει στην αποκλειστική διαμόρφωση της άποψης τους στο φαίνεσθε. Για το λόγο αυτό, τα παιδιά είναι έτοιμα από πολύ νωρίς, με το που δουν μία και μόνο εικόνα να κρίνουν αν θα επιλέξουν να διαβάσουν ένα βιβλίο ή απλά θα το αφήσουν στη θέση τους στη βιβλιοθήκη. Στο συγκεκριμένο βιβλίο, του οποίου το θέμα είναι ιδιαίτερα δύσκολο, καθώς ένα παιδί πέντε χρονών δεν μπορεί εύκολα να αντιληφθεί την σημασία των σημάτων της Κυκλοφοριακής Αγωγής, η μετατροπή του σε ηλεκτρονική μορφή, μόνο θετικά στοιχεία μπορεί να δώσει.

Αρχικά, τα παιδιά, όπως διαπίστωνα κατά την διάρκεια της πρακτικής μου άσκησης, είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένα με την χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή και ενθουσιάζονται με οποιαδήποτε χρήση του κατά την διάρκεια του μαθήματος. Βοηθάει λοιπόν, πολύ το γεγονός ότι η έναρξη και η εισαγωγή του μαθήματος στο ημερήσιο πρόγραμμα θα γίνει από τον υπολογιστή. Απευθείας δίνει το έναυσμα στα παιδιά να προσέξουν περισσότερο στο μάθημα καθώς εντυπωσιάζονται από την ταχύτητα που υπάρχει στον υπολογιστή αλλά και την αμεσότητα του, που τους δίνει την ευκαιρία να δουν σε μια μεγάλη οθόνη κάτι καινούργιο.

Στο βιβλίο λοιπόν «Καλώς τον κύριο ΚΟΚ» όπου εκτυλίσσεται η ιστορία δύο αμαξιών τα οποία με την βοήθεια του κύριου ΚΟΚ μαθαίνουν να κυκλοφορούν με ασφάλεια στον δρόμο, γίνεται η παρουσίαση κανόνων και σημάτων της οδικής κυκλοφορίας. Σήματα που τα παιδιά μπορεί να βλέπουν για πρώτη φορά ή σήματα που βλέπουν καθημερινά αλλά δεν γνωρίζουν ποια είναι η σημασία τους και ο λόγος ύπαρξής τους στο πεζοδρόμιο.

Τα πλεονεκτήματα που αποφέρει αυτή η μετατροπή είναι πολλά. Κυρίως συμβάλει στην ανάπτυξη του προφορικού και γραπτού λόγου καθώς τα παιδιά θα μπορέσουν να περιγράψουν τι βλέπουν, να θέσουν ερωτήματα και υποθέσεις αλλά και να γράψουν μέσω του πληκτρολογίου την δικιά τους ιστορία, σύμφωνα πάντα με τα σχέδια της κάθε σελίδας αλλά και όλης της ιστορίας. Επίσης, τα παιδιά ανακαλύπτουν τα μέρη του υπολογιστή, τις ικανότητες του και κατανοούν ότι δεν είναι μόνο για διασκέδαση αλλά με την σωστή χρήση μπορεί να χρησιμεύσει και στο μάθημα.

Δεδομένου ότι τα παιδιά, κυρίως της νηπιακής ηλικίας κατακλύζουν τους ενήλικες με ερωτήσεις, η μετατροπή αυτή μπορεί να βοηθήσει ώστε με την βοήθεια της νηπιαγωγού, τα παιδιά να πλοηγηθούν στο διαδίκτυο συγχρόνως με το μάθημα ώστε να βρουν απαντήσεις για τυχόν ερωτήματα που τους γεννά η κάθε εικόνα αλλά και πληροφορίες για να συμπληρώσουν στο κείμενο της ιστορίας τους, του δικού τους βιβλίου.

Σε γενικές γραμμές το μάθημα γίνεται λίγο πιο ζωντανό, πιο ευχάριστο και πορεύεται στους ταχύτερους ρυθμούς της τεχνολογικής ανάπτυξης του εικοστού πρώτου αιώνα.

II.2 Μειονεκτήματα Μετατροπής.

Αν και η μετατροπή του εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου αποφέρει αρκετά θετικά στοιχεία στην εκπαίδευση και στη μάθηση, δεν παύει να έχει και αρνητικά στοιχεία που μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά τα παιδιά αλλά και την εκπαίδευση.

Η τεχνολογία, όπως είναι γνωστό, τα τελευταία χρόνια, κάνει θεαματικά άλματα σε όλους τους τομείς της ζωής μας και προσπαθεί να συνδεθεί σε όλα τα κομμάτια της καθημερινότητας του ανθρώπου. Όσον αφορά την εκπαίδευση, η δημιουργία ηλεκτρονικού παιδικού βιβλίου έχει γεννήσει ένα μεγάλο αρνητικό παράγοντα ο οποίος είναι η «κατάρρευση» του βιβλίου και η ολοένα και ταχύτερη εκμηδένιση της έννοιας του.

Το βιβλίο, και γενικά τα έντυπα όπως οι εφημερίδες, τα περιοδικά, εδώ και εκατομμύρια χρόνια αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαίδευσης και της καθημερινότητας του ανθρώπου. Προάγουν την γνώση, την ενημέρωση μέσω χειροπιαστών πληροφοριών. Είναι τεράστια η διαφορά το να διαβάζει ο αναγνώστης και να κρατάει στα χέρια του είτε ένα βιβλίο, ένα μυθιστόρημα, μια εγκυκλοπαίδεια, μια εφημερίδα και άλλο να κρατάει τον ηλεκτρονικό υπολογιστή και να ενημερώνεται ή να διαβάζει. Σαφώς, ο υπολογιστής και συνάμα το διαδίκτυο προσφέρουν χείμαρρο πληροφοριών, δυνατότητα άμεσης ενημέρωσης και ανάγνωση πολλαπλών απόψεων, το βιβλίο όμως αποτελεί αξία ανεκτίμητη και δεν μπορεί να συγκριθεί με καμία οθόνη υπολογιστή.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

Η μετατροπή του εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου «Καλώς τον κύριο ΚΟΚ», σε ψηφιακή μορφή με την βοήθεια του Adobe Reader, δημιούργησε ένα καινούργιο και ευέλικτο βιβλίο. Προσαρμόστηκε περισσότερο στα πλαίσια του μαθήματος στο νηπιαγωγείο καθώς εκτός από το να ενισχύσει το μάθημα στην προβολή που γίνεται μέσω υπολογιστή, βοηθάει τα παιδιά να έρθουν σε επαφή με τον υπολογιστή, να διευρύνουν τις γνώσεις τους στην τεχνολογία και να παρατηρήσουν καλύτερα το μάθημα με τα σήματα της Οδικής κυκλοφορίας.

Βοηθάει τον εκπαιδευτικό να προσαρμόσει όλο το εκπαιδευτικό του πλάνο σε μία οθόνη, να δείξει επιπλέον πληροφορίες που μπορεί εύκολα να αναζητήσει στο διαδίκτυο και να εμπλουτίσει το μάθημα με σκοπό τα παιδιά να ενδιαφερθούν περισσότερο, να κατανοήσουν τα σήματα που υπάρχουν στο βιβλίο και στο δρόμο ώστε να επιτευχτεί ο στόχος του μαθήματος που είναι η δημιουργία ασφαλούς διάβασης των πεζών και γνώση των σημάτων.

Φυσικά, η σχέση αυτή της τεχνολογίας και της εκπαίδευσης, δεν ενισχύει μόνο το μάθημα των εκπαιδευτικών αλλά και τα ίδια τα παιδιά, των οποίων η φαντασία, η δημιουργικότητα, η ευρηματικότητα αναπτύσσεται σε συνδυασμό με την προφορική και γραπτή ανάπτυξη.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ.

Το κύριο θέμα της εργασίας ήταν η γνωριμία με το εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο καθώς και η δημιουργία του σε ψηφιακή μορφή. Έναν, νέο, για τα ελληνικά δεδομένα τύπο βιβλίου που συνδέει την ιστορία του βιβλίου με την τεχνολογία.

Μέσα στην εργασία εκμειούνται σταδιακά τα στοιχεία και η εξέλιξη του εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου που καθιστά τον αναγνώστη σε θέση να κατανοήσει τόσο την ιστορική εξέλιξη όσο και το τι είναι στην ουσία του το εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο

Το δεύτερο μέρος της εργασίας είχε να κάνει με την διαδικασία μετατροπής του βιβλίου σε ηλεκτρονική μορφή. Μια διαδικασία άγνωστη η οποία σε ελάχιστο χρόνο δημιούργησε ένα «νέο» βιβλίο. Έναν νέο κόσμο που συνδέει το παλιό με το καινούργιο, την παράδοση με το σήμερα.

Ο νέος αυτός κόσμος παρέχει δυνατότητες και ευκαιρίες στην εκπαίδευση, στην μάθηση, στη γνώση. Το παιδί ξεκινάει από την νηπιακή του ηλικία να κατανοεί τις δυνατότητες μιας ηλεκτρονικής συσκευής που του είναι γνώριμη μόνο για ψηφιακά παιχνίδια αλλά και τα υπέροχα αποτελέσματα που γεννιούνται όταν η τεχνολογία και η εκπαίδευση συναντιούνται και πορεύονται μαζί για εκπαιδευτικό σκοπό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Beal, V. (n.d.). *www.webopedia.com*. Ανάκτηση από <http://www.webopedia.com/TERM/K/kindle.html>

Ellis, G. (2014, september). *www.britihcouncil.org*. Ανάκτηση από <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/how-teach-children-english-using-illustrated-storybooks>

J.Papadatos. (2012-2013). *www.pse.aegean.gr*. Ανάκτηση από <http://www.pse.aegean.gr/staff/jpapadatos/120713%CE%A0%CE%91%CE%99%CE%94%CE%99%CE%9A%CE%9F%20%CE%92%CE%99%CE%92%CE%9B%CE%99%CE%9F-%CE%98%CE%95%CE%A9%CE%A1%CE%99%CE%91%20%CE%9A%CE%91%CE%99%20%CE%99%CE%A3%CE%A4%CE%9F%CE%A1%CE%99%CE%91-%CE%A5%CE%9B%CE%97%20>

www.digitalunite.com. (2012, Σεπτέμβριος 13). Ανάκτηση από <https://www.digitalunite.com/guides/hobbies-interests/reading-learning/what-kindle>

www.investintech.com. (n.d.). Ανάκτηση από <http://www.investintech.com/resources/articles/pdffilehistory/>

Δρ.Πανάου. (2009, Μάρτιος). *www.akida.info*. Ανάκτηση από http://www.akida.info/index.php?option=com_content&view=article&id=636&Itemid=389&lang=en

Ινστιτούτο, Π. (2009). <http://www.pi-schools.gr/>. Ανάκτηση από http://www.pi-schools.gr/paideia_dialogos/eBook.pdf

Οικονόμου. (n.d.). *www.economu.wordpress.com*. Ανάκτηση 2017, από <https://economu.wordpress.com/%CE%B5%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CF%85%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CF%8C/%CF%80%CE%BF%CE%BB%CF%85%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%80%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%BA%CE%B5%CE%AF%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%BF/>

Τσιλιμένη, Τ. (2017, Μάρτιος). <http://www.akida.info/>. Ανάκτηση από http://www.akida.info/index.php?option=com_content&view=article&id=636&Itemid=389&lang=en

Φωτιάδου, Κ. (2013, Απρίλιος 17). *www.artic.gr*. Ανάκτηση από <https://artic.gr/i-diakeimenikotita-sti-logotexnia/5479/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.

Κομμάτι της εργασίας αποτελεί και το έγγραφο pdf που βρίσκεται στο CD, καθώς βρίσκεται σε ηλεκτρονική μορφή το παιδικό εικονογραφημένο βιβλίο «Καλώς τον κύριο ΚΟΚ».